

Prestiž vojenského povolání – motivace uchazečů ke vstupu do profesionální armády

Emil Kamenský

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Emil KAMENSKÝ
Osobní číslo: H108118
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika

Téma práce: Prestiž vojenského povolání – motivace uchazečů ke vstupu do profesionální armády.

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na seznámení s vývojem naší armády od vzniku Československa až po současnost,
 - na seznámení s motivujícími prvky, jimiž armáda láká zájemce o službu v jejích řadách,
 - na objasnění výběru nových uchazečů,
 - na postavení armády v naší společnosti, její prestiž a na její vnímání veřejností.
- Součástí práce bude sociologické šetření zaměřené na zjištění názorů civilní veřejnosti o Armádě České republiky a na zjištění motivace uchazečů ke vstupu do profesionální armády.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Ballová, N., Hodný, J., Saliger, R. Vojenské rozhledy 2009/1. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2009.

Čechová, I. a kol. Vojenský profesionál v měnícím se světě 21. století. 1.vyd. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2007.

Hendrych, J. Voják v míru. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 1998.

Chráška, M. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 1. vyd. Praha: Grada, 2007.

Nakonečný, M. Motivace lidského chování. Praha: Academia, 1996.

Sarvaš, Š. a kol. Vývoj postavení armády ve společnosti. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 1999.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

16. března 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2013

V Brně dne 16. března 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

EMIL KAMELJSKY
.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně ..29.3.2013.....

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, učeje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Hlavními tématy bakalářská práce jsou motivace uchazečů ke vstupu do profesionální armády a prestiž vojenského povolání. Práce představuje motivační prvky, kterými armáda oslovuje zájemce a také popisuje proces výběru nových uchazečů. Dále se věnuje postavení, které se vojákům dostávalo za první republiky a také důvěryhodnosti, kterou má u veřejnosti česká armáda dnes. Práce také seznamuje s vývojem československé a později české armády od konce 1. světové války až do současnosti.

Klíčová slova: motivace, prestiž, prestiž profese, povolání, benefity, důvěryhodnost, armáda, voják, výběr uchazečů.

ABSTRACT

The main topics of my thesis are the motivation of candidates for entry into a professional army and the prestige of the military profession. This thesis presents motivational elements, which are interesting for the new applicants, and also describes the process of selecting the new candidates. It also deals with the position of the soldiers who served during the First Republic era and the confidence of the public in the Czech army today. This thesis also shows the development of the Czechoslovak and later Czech military since the end of the first World War to the present.

Keywords: motivation, prestige, prestige of the profession, profession, benefits, credibility, army, soldier, selection of candidates.

Poděkování

Rád bych poděkoval panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc., za metodickou pomoc, cenné rady a ochotu, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych rád touto cestou poděkoval mojí manželce za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

*„Žádná válka se bez vojska nedá vyhrát, národ o svou svobodu musí také vždy bojovat.
Vojsko pro nás všechny musí být předmětem veškeré péče.
Vojsko je prvním nositelem praporu odboje,
vojsko je hlavním výrazem touhy a vůle národa po svobodě,
vojsko je prvním a hlavním symbolem státní suverenity a svobody.“*

Edvard Beneš

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE NAŠÍ ARMÁDY	11
1.1 ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA DO ROKU 1989	11
1.2 SOUČASNOST ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY	15
2 PRESTIŽ VOJENSKÉHO POVOLÁNÍ.....	20
2.1 PRESTIŽ VOJENSKÉHO POVOLÁNÍ.....	20
2.2 VNÍMÁNÍ ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY VEŘEJNOSTÍ.....	24
3 PODMÍNKY KE SLUŽBĚ VOJÁKŮ Z POVOLÁNÍ.....	29
3.1 FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ VOJÁKŮ Z POVOLÁNÍ.....	29
3.2 BENEFITY VOJENSKÉ PROFESE	34
3.3 MOTIVAČNÍ PRVKY SLUŽBY V ARMÁDĚ ČESKÉ REPUBLIKY	37
4 VÝBĚR NOVÝCH UCHAZEČŮ DO ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY	39
4.1 ZAŘÍZENÍ AČR ZAJIŠTJÍCÍ NÁBOR UCHAZEČŮ	40
4.2 VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ DO AČR.....	43
II PRAKTICKÁ ČÁST	48
5 PRAKTICKÁ ČÁST	49
5.1 STANOVENÍ HYPOTÉZ A POPIS ZKOUMANÉHO VZORKU	49
5.2 ZJIŠTĚNÍ STATISTICKÝCH ÚDAJŮ	50
5.3 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKU	58
ZÁVĚR	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	65
SEZNAM OBRÁZKŮ	66
SEZNAM TABULEK	67
SEZNAM GRAFŮ	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Téma své bakalářské práce jsem si zvolil především z osobních důvodů. V armádě se pohybuji prakticky od svého dětství, jelikož už v patnácti letech jsem nastoupil ke studiu na vojenské střední škole. V současné době stále pracuji jako voják z povolání a v armádě tak působím již jedenáctý rok.

Po celou dobu mé kariéry se setkávám s různými názory na armádu, od těch kritických či vulgárních až po obdivné a pochvalující.

Podle mého názoru si málo lidí uvědomuje, jak náročná je vojenská profese. Práce vojáka nekončí po osmi či devíti odpracovaných hodinách, ale často zasahuje i do volného času. Vojáci jezdí na cvičení, kdy jsou i několik týdnů odloučeni od své rodiny a také působí v zahraničních misích. Ty trvají zpravidla šest měsíců a po tuto dobu je kontakt s blízkými omezen pouze na telefonáty a e-maily. Voják neslouží podle potřeb svých, ale podle potřeb armády a to často znamená stěhování pro celou rodinu, anebo odloučení a setkávání se pouze o víkendech.

Byl bych velice rád, kdyby moje bakalářská práce alespoň o kousek přiblížila vojenskou profesi civilní veřejnosti.

Moje bakalářská práce má dvě ústřední témata, kterým se v ní věnuji. Jedním je prestiž vojenské profese a druhým motivace uchazečů ke vstupu do profesionální armády.

Cílem bakalářské práce je popsat a zobecnit motivaci uchazečů ke vstupu do profesionální armády, zjistit jaký vliv mají jednotlivé motivační benefity při jejich rozhodování a ukázat, jaká prestiž se dnes dostává profesi vojáka z povolání mezi civilní veřejností.

V první části své bakalářské práci přibližuji historii naší armády, od dob jejího vzniku po konci 1. světové války, až do současnosti. Popisuji v ní také úkoly, které jsou dnes postaveny před naši armádu a seznamuji s jejím personálním a technickým zázemím.

Druhá kapitola je věnována prestiži vojenského povolání a důvěryhodnosti, které se armáda České republiky těší u civilní veřejnosti. Přibližuji zde postavení prvorepublikové armády a na výzkumech veřejného mínění objasňuji postoje veřejnosti k armádě v dnešní době.

Podmínky ke službě vojáků z povolání jsou obsahem třetí kapitoly méj bakalářské práce. Rozebírám v ní platové podmínky vojáků a také benefity, které jsou spojeny s profesí vojáka z povolání v Armádě České republiky.

Posledním tématem teoretické části méj bakalářské práce je výběr nového vojenského personálu. Seznamuji zde s útvary a zařízeními, které mají nábor do Armády České republiky na starosti, a popisují proces výběrového řízení.

Praktickou částí méj bakalářské práce je kvantitativní výzkum mezi uchazeči o vstup do Armády České republiky. Prostřednictvím dotazníků chci zjistit jejich motivaci ke vstupu do armády. Chci také zjistit, jakou roli při zájmu o profesi vojáka z povolání mají benefity, jež Armáda České republiky nabízí a jakou roli hraje samotná prestiž vojenského povolání.

Vzhledem k tomu, že jsem se ve svojí vojenské kariéře potkával s uchazeči o vstup do armády i s novými příslušníky armády věřím, že ve svojí bakalářské práci dokážu dostatečně popsat i vysvětlit všechna témata, která jsem si vytyčil.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE NAŠÍ ARMÁDY

O naší armádě můžeme zcela jistě říct, že nikdy neměla tzv. „na růžích ustláno“. Každá doba sebou nesla svoje těžkosti a problémy, se kterými se musela vypořádat nejen naše armáda, ale i celá veřejnost. Ať již mluvíme o hektické době vzniku samostatného Československa, období protektorátu, nebo o dlouhém období, kdy byl u moci komunistický režim.

Všechna tato období jsou ale součástí naší historie i historie naší armády. A naše dnešní armáda, Armáda České republiky, se snaží ze všech těchto období poučit a vzít si z nich to dobré, aby mohla být kvalitní ozbrojenou složkou připravenou bránit naši vlast proti jakémukoli nebezpečí.

1.1 Československá armáda do roku 1989

Po 1. světové válce vzniklá samostatná republika byla ve srovnání s předcházející monarchií státem s mnohem rozsáhlejšími občanskými, sociálními a národnostními právy. Složitě však bylo národnostní uspořádání. Podle tehdejší koncepce čechoslovakismu byli Češi a Slováci jeden národ, čítající 8,8 milionu osob (tj. 66,9 % obyvatelstva). Němců bylo 3,2 milionu, Maďarů 800 000, Ukrajinců 450 000 a Poláků více než 100 000.¹ Tato národnostní různorodost spolu s rozdílnou hospodářskou úrovní jimi osídlených oblastí vedly ke vzniku nacionalistických tendencí a hnutí. Téměř bezprostředně po vzniku samostatné republiky tak armáda musela realizovat státní moc v některých příhraničních oblastech Čech a Moravy, když část především německého obyvatelstva odmítala uznat vznik Československa.

Samotná československá armáda se vytvářela v letech 1918 až 1920 z bývalé rakousko-uherské armády a z československých legií v Rusku, Francii a Itálii. Unifikace, která spočívala ve sloučení legionářských útvarů se složkami bývalé rakousko-uherské armády do jedné struktury, skončila v roce 1922 a československou armádu v míru tvořilo

¹ MINISTERSTVO OBRANY ČR, *Česká republika a její armáda*. Praha: AVIS, 2006, s. 18.

12 pěších divizí, 2 horské brigády a 3 jezdecké brigády, početní stav byl asi 150 000 vojáků. Vojenská služba trvala 24 měsíců a od roku 1924 jen 18 měsíců.²

Významnou úlohu při budování československé armády v 1. polovině 20. let sehrála francouzská vojenská mise, jejíž příslušníci obsadili vysoké armádní funkce. V této době byly uzavřeny spojenecké smlouvy s Francií proti Německu a s Jugoslávií a Rumunskem proti Maďarsku. Od poloviny 20. let pak nastoupili na nejvyšší velitelská místa v armádě českoslovenští generálové a vliv francouzské vojenské mise poklesl. Prvním československým náčelníkem Hlavního štábu armády se stal generál Jan Syrový.

Nejtěžším obdobím z hlediska financování a tím dalšího rozvoje armády byl konec 20. a počátek 30. let minulého století. V tomto období do financování armády zasáhly odzbrojovací snahy, které byly ovšem patrné téměř v celé Evropě a pak také finanční krize na počátku 30. let. Během třicátých let se ale vývoj armády rozběhl naplno, především pak kvůli politické situaci v Německu.

Skupina důstojníků Hlavního štábu armády proto připravila plán na zásadní reorganizaci a modernizaci armády. Brzy nato došlo k personálním změnám ve velení armády a novým náčelníkem Hlavního štábu se stal generál Ludvík Krejčí.³ Pod jeho velením byl plán reorganizace a modernizace postupně realizován. Podařilo se zavést dvouletou vojenskou službu, zvýšil se počet pěších divizí, byly reorganizovány jezdecké a horské brigády a zavedena velitelství sborů. V roce 1935 byla zahájena výstavba dnes již legendárního stálého opevnění, které mělo v případě války snížit početní převahu nepřítele. Tisíce kusů těchto opevnění najdeme v pohraničních oblastech naší republiky dodnes. Pozornost byla věnována také motorizaci, rozvoji letectva, tanků, protitankové obrany apod. Po uzavření spojenecké smlouvy v roce 1935 byla zahájena spolupráce se Sovětským svazem. Také politické vedení státu začalo armádu více podporovat. Hlavní zásluhu na tom měl nový československý prezident Edvard Beneš, který se intenzivně zajímal o vojenské záležitosti a prosadil, aby vojáci dostali požadované finanční prostředky. Prestiž armády u veřejnosti stále rostla a vojenské výdaje se postupně zvyšovaly.

² Předválečná armáda [online], 2013, [cit. 21. 1. 2013]. Dostupné z: <http://armada.vojenstvi.cz/index.htm>

³ Předválečná armáda [online], 2013, [cit. 21. 1. 2013]. Dostupné z: <http://armada.vojenstvi.cz/index.htm>

Reorganizace armády byla ukončena počátkem roku 1938. V mírovém stavu se skládala ze 7 velitelských sborů, 17 pěších divizí a 4 rychlých divizí. Celkový početní stav armády byl více než 200 000 vojáků. Rok 1938 znamenal zintenzivnění veškerých příprav na hrozící válečný konflikt. V květnu 1938 byla vyhlášena částečná mobilizace a v září 1938 všeobecná mobilizace. Přijetí podmínek Mnichovské dohody čtyř mocností 30. září 1938 znamenalo předání pohraniční oblasti Československa Německu, Polsku a Maďarsku.⁴

Armáda se podílela na evakuaci těchto pohraničních oblastí a zajištění nových státních hranic. V této době se mnohokrát střetla s nepřítelem, především na území Slovenska a Podkarpatské Rusi. Do konce roku 1938 proběhla demobilizace a armáda se vrátila k mírové organizaci. V důsledku nové politické situace se uvažovalo o zmenšení armády, ale k tomu už nedošlo. Po okupaci českých zemí v březnu 1939 byla armáda rozpuštěna. Ještě předtím však úspěšně bránila Podkarpatskou Rus proti maďarskému útoku a jedna malá jednotka se postavila německým okupantům. Po likvidaci armády se řada jejích příslušníků zapojila do domácího nebo zahraničního odboje a často i za cenu vlastního života bojovala za osvobození své země.

Československá armáda se po těžkých začátcích stala dobře vycvičenou a vyzbrojenou armádou, která v roce 1938 patřila bezesporu k nejlepším v Evropě. Její výzbroj, až na výjimky, byla domácího původu a vyráběly ji známé české zbrojovky. Velitelský sbor tvořili bývalí příslušníci československých legií v Rusku, Francii a Itálii, které doplňovali důstojníci převzatí z rakousko-uherské armády a také již absolventi československých vojenských škol.⁵ Zvláště mezi generály měli legionáři vysoké zastoupení a zastávali prakticky všechny nejdůležitější funkce v armádě. Díky své legionářské minulosti získali cenné bojové zkušenosti z pohyblivých bojů ve složitých geografických i klimatických podmínkách.

Po konci 2. světové války začala obnova československé armády. Základní jádro pro její opětovnou výstavbu představovaly československé jednotky, zformované v letech války v zahraničí, doplněné o nově vytvářené domácí jednotky. Realizace počátečních smělých plánů byla však poněkud skromnější. Velení československé armády se potýkalo

⁴ MINISTERSTVO OBRANY ČR, *Česká republika a její armáda*. Praha: AVIS, 2006, s. 19.

⁵ NOLČ, J., *Československá armáda za první republiky*. Brno: Computer Press, 2007, s. 13.

především s nedostatkem financí a personálu. Zejména se projevil úbytek obyvatelstva způsobený odsunem Němců a části Maďarů. Výsledkem byl poměrně neutěšený stav bojeschopnosti všech složek naší armády, tedy jak pozemního vojska, tak i letectva. Armáda se navíc podílela na odsunu Němců a výpomoci v národním hospodářství.

Reakcí na přetrvávající problémy byla reorganizace armády provedená v roce 1947. Plánované i skutečné počty osob a techniky byly výrazně sníženy, řada sborů a divizí zanikla nebo přešla na nižší stupeň naplněnosti a bojové pohotovosti. Tento nastartovaný proces pokračoval i v následujících letech.

Výraznou proměnu československé armády způsobily politické změny, které v Československu nastaly v únoru 1948. Nejprve se uskutečnila tzv. očista velitelského sboru, v jejímž průběhu (do konce roku 1952) muselo armádu opustit 53 % důstojníků a na rozhodující funkce postupně nastoupili vojáci z povolání, zcela oddaní novému režimu. Postavení československé armády výrazně ovlivnila probíhající válka v Koreji, v souvislosti s níž se očekávalo i vypuknutí 3. světové války. Počátek 50. let je proto charakterizován intenzivní výstavbou nových svazků a útvarů, spojenou se zvyšováním počtu příslušníků armády, který v roce 1953 dosáhl téměř 300 tisíc osob.⁶

Dalším výrazným momentem v historii československé armády byl vstup Československa do Varšavské smlouvy 14. 5. 1955. Tímto byla smluvně zakotvena vzájemná, velmi úzká vojenská spolupráce s armádou Sovětského svazu, která ovšem probíhala již od počátku 50. let.

V polovině 60. let se znovu začala projevovat snaha velení Sovětské armády rozmístit na našem teritoriu svoje vojska. Ve 2. polovině 70. let byl proveden přechod vševojskových divizí čs. armády na tzv. jedno typovou organizaci, která kromě zavedení moderní techniky přinesla i opětovné kopírování sovětských organizačních struktur. Do složení armády byla v roce 1976 od Ministerstva vnitra převedena civilní obrana.⁷

Osmdesátá léta jsou pak do značné míry poznamenána narůstajícím napětím mezi SSSR a USA, potažmo mezi Varšavskou smlouvou a NATO. Československá armáda urychleně zavádí nové druhy techniky a na československém území jsou rozmístěny

⁶ Poválečná armáda [online], 2013, [cit. 21. 1. 2013]. Dostupné z: <http://armada.vojenstvi.cz/index.htm>

⁷ Poválečná armáda [online], 2013, [cit. 21. 1. 2013]. Dostupné z: <http://armada.vojenstvi.cz/index.htm>

nové útvary sovětské armády, disponující moderními nosiči jaderných zbraní. Obrovské výdaje na zbrojení ale ve 2. polovině 80. let donutily SSSR opět zasednout k jednacímu stolu s USA a v roce 1987 uzavřít dílčí dohodu o likvidaci některých druhů jaderné výzbroje.⁸

Československá armáda při listopadových událostech 1989 na podporu komunistického režimu (ani přes snahy některých vládních a stranických činitelů) nevystoupila. Demokratickou proměnu podpořila i svým loajálním postojem k dalšímu vývoji. Projevil se tak historicky zakořeněný pozitivní vztah vojáků k demokratickému myšlení, který ani po čtyřiceti letech nebyl potlačen.

1.2 Současnost Armády České republiky

Přeměna československé armády z útočné na obrannou, zavádění jejího civilního řízení a demokratické kontroly spolu s jejím odpolitizováním začalo už v roce 1990, kdy po volbách nastoupil první civilní ministr obrany. Byl rozpuštěn vojenský politický aparát a propuštěni zkompromitovaní důstojníci.

V souvislosti se zánikem ČSFR ukončila svoji činnost k 31. 12. 1992 i její armáda. K tomuto datu ji tabulkově tvořilo 107 000 osob a 13 divizí.⁹ Jejími pokračovateli se dnem 1. 1. 1993 staly Armáda České republiky a Armáda Slovenské republiky, které převzaly i všechny její mezinárodní závazky.

Zásadní mezník ve výstavbě moderní armády znamenalo přijetí České republiky do NATO dne 12. 3. 1999. Tímto krokem se naše armáda stala součástí moderních vojenských struktur dnešní Evropy.

Dalším důležitým momentem v novodobé historii naší armády je její profesionalizace. Dnem 1. ledna 2005 se stala Armáda České republiky plně profesionální. Poslední vojáci základní vojenské služby odešli do civilu 22. prosince 2004.

⁸ Poválečná armáda [online], 2013, [cit. 21. 1. 2013]. Dostupné z: <http://armada.vojenstvi.cz/index.htm>

⁹ MINISTERSTVO OBRANY ČR, *Česká republika a její armáda*. Praha: AVIS, 2006, s. 43.

Ke zrušení vojenské základní a civilní služby došlo na základě novely branného zákona. V současnosti platný Zákon č. 585/2004 Sb., „o branné povinnosti a jejím zajišťování“, znamenal definitivní přechod od mírového výkonu branné povinnosti k tzv. válečnému, což znamená, že branná povinnost je vyžadována pouze při stavu ohrožení státu nebo válečném stavu.¹⁰ Z pohledu civilní veřejnosti to znamená především konec odvodům v podobě, kterou známe z minulých desetiletí naší historie.

Cílem profesionalizace armády bylo především její zkvalitnění. Vojáci, kteří byli na vojně ve většině případů pouze z povinnosti, byli nahrazeni profesionály, kteří mají vojenskou práci jako svoje poslání a koníček. Nové moderní zbraňové systémy a vojenská technika vyžadují kvalitní obsluhu, kterou střídající se vojáci základní služby nemohli poskytnout. Především z těchto důvodů je profesionalizace armády bezesporu správným krokem. Druhou stranou téže mince je ovšem početní stav armády, který je oproti armádě složené z branců několikanásobně menší.

Nicméně rokem 2013 započala česká armáda již devátý rok jako plně profesionální ozbrojená složka. Vzhledem k historii je však profesionální armáda stále ještě novým pojmem a především čas ukáže, do jaké míry se osvědčí.

Professionalizace armády je ovšem cesta, kterou se vydaly mnohé státy NATO, např. Polsko, Belgie, Holandsko a další nad ním stále více uvažují, jako např. Rakousko a Německo.¹¹ Tento krok je pochopitelný. V dnešní nelehké ekonomické situaci, se každý stát snaží využít finanční prostředky na obranu co nejefektivněji. A menší, profesionální armáda, je jednou z možností, jak vyšší efektivnosti dosáhnout.

Armáda České republiky je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky. Dalšími složkami jsou Hradní stráž a Vojenská kancelář prezidenta republiky.

Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Spolu s tím plní další úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

¹⁰ PERNICA, B., *Profesionalizace ozbrojených sil: Trendy, teorie, zkušenosti*. Praha: AVIS, 2007, s. 5.

¹¹ PERNICA, B., *Profesionalizace ozbrojených sil: Trendy, teorie, zkušenosti*. Praha: AVIS, 2007, s. 8.

V rámci podílu ČR na rozvoji Evropské bezpečnostní a obranné politiky Evropské unie jsou ozbrojené síly ČR zapojeny do přípravy vojenských kapacit EU, včetně sil rychlé reakce, které jsou budovány jako kompatibilní a komplementární se silami NATO.¹²

Armáda České republiky si právě letos připomíná 20 let její existence. Od roku 1993, kdy se začala psát její historie, „zchudla“ armáda o téměř 85 000 vojáků. Tento úbytek je zapříčiněn především zrušením vojenské základní služby. Níže uvedená tabulka (č.1) ukazuje, že ke dni 1. 1. 2013 má Armáda České republiky necelých 22 000 vojáků a tento početní stav se bude i nadále snižovat.

Ovšem odchod vojáků základní služby rozhodně neznamenal prudké navýšení počtu vojáků z povolání. Oficiální čísla jasně ukazují, že dnes je počet vojáků z povolání téměř stejný jako v roce 2004, tedy v posledním roce existence vojenské základní služby. Snahou našeho státu je tak mít armádu malou, ale moderní a mobilní.

¹² MINISTERSTVO OBRANY ČR, *Česká republika a její armáda*. Praha: AVIS, 2006, s. 45.

Rok	Vojáci z povolání	Vojáci základní služby	Celkem
1993	38 049	68 630	106 679
1994	33 282	54 326	87 608
1995	30 413	43 178	73 591
1996	27 654	36 797	64 451
1997	26 340	32 174	58 514
1998	23 759	32 942	56 701
1999	22 966	33 281	56 247
2000	23 721	31 185	54 906
2001	23 184	24 955	48 139
2002	20 627	21 235	41 862
2003	21 249	19 783	41 032
2004	21 055	6 359	27 414
2005	22 145	---	22 145
2006	23 110	---	23 110
2007	24 229	---	24 229
2008	24 334	---	24 334
2009	24 103	---	24 103
2010	23 136	---	23 136
2011	22 261	---	22 261
2012	21 751	---	21 751
2013	21 733	---	21 733

Tab. 1. Vývoj počtu osob v AČR [zdroj: www.army.cz]

Neodmyslitelnou součástí každé armády jsou nejen její vojáci, ale také technika, kterou armáda disponuje. Přes veškeré snahy o modernizaci naší armády disponuje AČR stále ještě především technikou sovětské a československé výroby. To ovšem neznamená, že se vždy jedná o techniku zastaralou a nevyužitelnou.

Techniku AČR rozdělujeme na:¹³

- obrněnou techniku,
- dělostřeleckou techniku,
- leteckou techniku.

¹³ Technika a výzbroj [online], 2013, [cit. 1. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/technika-a-vyzbroj/technika-5004/>

Mezi **obrněnou techniku** řadíme bojové tanky (všechny verze typu tanku T-72) a bojová obrněná vozidla (např. bojová vozidla pěchoty, Pandur, obrněné transportéry).

Dělostřelecká technika zahrnuje především dělostřelecké systémy ráže 100 mm a více (např. samohybná kolová houfnice DANA).

Leteckou techniku rozdělujeme na bojové letouny (všechny typy JAS-39 a L-159) a na bojové vrtulníky (všechny typy vrtulníků Mi-24 a Mi-35). Kromě bojových letounů a vrtulníků disponuje armáda ještě leteckými dopravními prostředky, např. letouny CASA, An-26 a podobně.

Současná česká armáda se v dnešní době musí, stejně jako další složky našeho státu, potýkat především s nedostatkem finančních prostředků na svoji činnost. To se odráží v pomalé modernizaci technického vybavení, výzbroje a výstroje a v neposlední řadě také na finančním ohodnocení vojáků z povolání.

Práce vojáka ovšem není jen o penězích, ale především o pocitu vlastenectví a hrdosti na to, že jsem voják. A proto i dnes je v armádě velké množství lidí, kteří svoji vojenskou práci milují a dělají pro ni vše, stejně jako jejich předchůdci v dobách, kdy pojem československá armáda teprve vznikal.

2 PRESTIŽ VOJENSKÉHO POVOLÁNÍ

Stejně jako se mění a vyvíjí celá společnost, mění se také postavení jednotlivých profesí a povolání ve společnosti. Stejně tak je tomu i u profese vojenské.

Definovat prestiž, respektive prestiž profese, má mnohá úskalí. Každý člověk si pod tímto pojmem představí něco jiného.

Podle sociologického slovníku můžeme pojem prestiž jinými slovy označit jako váženost, úctu, kterou požívá držitel určitého sociálního statusu.¹⁴

Jaroslav Kapr prestiž považuje „za určitý způsob pozitivního hodnocení, ocenění, úcty, kterou prokazujeme osobám, předmětům, sociálním pozicím, činnostem atd.“¹⁵

Výzkumy prestiže určitých povolání se provádějí již desítky let a přinášejí porovnání toho, která povolání a jak moc jsou prestižní ve vnímání lidí v průběhu času. Pro vojenskou profesi ovšem není důležitá pouze prestiž, které se jí dostává, ale také důvěra, které se u veřejnosti těší. A právě důvěra veřejnosti v armádu, potažmo ke všem dalším ozbrojeným složkám je dnes zkoumána snad ještě častěji, než prestiž profese.

2.1 Prestiž vojenského povolání

Svoji prestiž a důvěru, ať už menší či větší, si armáda sebou nesla od svého vzniku. Postavení armády bezprostředně po konci války v roce 1918 nebylo jednoduché. Obyvatelstvo věřilo, že něco tak hrozného a ničivého, jako poznali během 1. světové války, se nemůže opakovat. Spolu s válkou padlo rakousko-uherské mocnářství a všichni věřili, že se začíná budovat nový svět, nový život, ve kterém už nebude pro válku místo.

Lidé prostě a jednoduše už nechtěli o válce ani slyšet, a proto v nich každá zmínka o armádě a jejích potřebách vyvolávala hněv. Doba byla taková, že hovořit o potřebách armády bylo hodně nepopulární.

¹⁴ JANDOUREK, J., *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001, s. 193.

¹⁵ KAPR, J., *Prestiž povolání*. Praha: Sociologický časopis, 1967, s. 740.

Ovšem vpád maďarských bolševiků na Slovensko roku 1919 znovu ukázal na potřebu mít kvalitní, dobře vyzbrojenou a fungující armádu. Tento fakt potvrdil, že naše armáda musí být i nadále založena na kádrovém systému a nikoliv na miličním, po kterém volali četné hlasy veřejnosti i politické reprezentace.

Po uklidnění situace na Slovensku však opět pohasl také zájem o armádu. Celkově klidná dvacátá léta minulého století nebyla budování armády příliš nakloněna. Výdaje na armádu byly potlačovány, nedostatek financí se projevoval i ve výcviku jednotek a v zavádění nové techniky. Nejvyšší představitelé republiky nejednou zdůraznili význam armády pro existenci našeho nového státu, ale i přesto byl postoj veřejnosti k armádě chladný.¹⁶

Dvacátá léta ovšem vystřídal těžké otřesy let třicátých. Především změna politického režimu v Německu jasně ukázala, že lhostejnost, se kterou byla až do té doby přecházena otázka státní a národní bezpečnosti, by mohla vést ke katastrofě. Nastává tak obrat v nazírání veřejnosti na armádu. Veškeré projekty, myšlenky a nápady naší armády, které musely být v uplynulých letech připravovány v tichosti a utajení před kritickým veřejným míněním, musely právě v tuto chvíli na veřejnost. Armáda se stala rázem středem pozornosti a na vše co se v ní dělo, reagovala veřejnost velice živě. Také dobový tisk začíná armádním problémům věnovat více místa a kritika někdy neodborná a nepromyšlená se začíná měnit v "hlad" po zprávách o problematice vojenské správy a obrany státu.

Dá se zjednodušeně říci, že čím větší mračna se stahovala na politicko-vojenském nebi Evropy, tím užší a bližší vztah měla veřejnost k armádě. A jak je psáno v dobových publikacích: "*V jubilejním roce republiky je armáda miláčkem národa.*"¹⁷

¹⁶ MEDEK, R., BLÁHA, S., *Dvacet let československé armády v osvobozeném státě*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1938, s. 57.

¹⁷ MEDEK, R., BLÁHA, S., *Dvacet let československé armády v osvobozeném státě*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1938, s. 59.

Důstojnický sbor

Rozhodující úlohu v nově se utvářející armádě měli především důstojníci. Otázkám souvisejícím s jejich postavením a úkoly byla od počátku utváření československé armády věnována mimořádná pozornost. Důstojníci prezentovali armádu na venek a jejich práce s vojáky byla klíčová. Měli být vzorem chování pro mladé vojáky, kterým se často dostalo pořádné výchovy až v armádě. Postavení a obraz důstojníků vzhledem k veřejnosti byl důležitý. Situaci jim v tomto směru komplikoval fakt, že ve vědomí široké veřejnosti byly zafixovány dlouhodobé negativní zkušenosti s bývalými důstojníky (tzv. oficíry) habsburské monarchie, kteří po staletí tvořili zvláštní a nejrůznějšími způsoby privilegovanou kastu ve státě.¹⁸

Také T. G. Masaryk se k této problematice nejednou vyjádřil: *"Naše slovo důstojník ukazuje více k hodnotě, k důstojnictví a dojista v pravém slova smyslu, důstojník demokratický, má velikou a odpovědnou důstojnost, název oficír ve všech jiných jazycích odkazuje více k práci nežli k důstojnosti (officium-služba). A práce má dobrý důstojník jistě dost. Pravý důstojník musí se pro svou službu stále učit, musí se stále vzdělávat a zdokonalovat nejen ve vědomostech vojenských, ale i všeobecných. Bude pak učitelem zejména mužstva. Ale on musí být více než učitelem, musí být vůdcem, ba ještě více, musí být vzorem. Důstojník, toť živý vojenský program."*¹⁹

Z Masarykových slov jasně vyplývá, jak velkou úlohu důstojníkům československé armády přikládá. A právě Masaryk byl jedním z politiků, kteří neustále zdůrazňovali, jak je důležitá armáda pro každý svobodný stát.

Výstavba kvalitního důstojnického sboru ovšem v prvních letech samostatné republiky nebyla jednoduchou věcí. Armáda, tedy i důstojnický sbor, se skládal z několika různorodých skupin, které měly svůj samostatný a specifický vývoj. A podmínky, ve kterých vznikaly a působily, se zcela jednoznačně promítaly do jejich chování. Vojenské útvary postavené na domácí půdě byly pod vlivem republikánského prostředí, ale situace v ruských a italských legiích byla jiná. A tyto vzájemné odlišnosti měli za následek projevy řevnivosti a vzájemné rivality.

¹⁸ HOBLÍK, F., *Důstojník gentleman: Sbíрка přednášek a myšlenek pro vojenské akademiky*. Brno: Typos, 1938.

¹⁹ MASARYK, T. G., *Cesta demokracie*. Praha: 1933, s. 30.

Ovšem i přes všechny odlišnosti, rozpory a rivalitu, když bylo potřeba spojit se proti společnému nepříteli, všechny neshody byly pryč, což dokázala situace roku 1921 a částečná mobilizace proti Maďarsku.²⁰

Rotmistrovský sbor

Ovšem vojáky z povolání v naší armádě nebyli pouze důstojníci, ale také rotmistři. A právě vývoj rotmistrovského sboru nejlépe dokládá, jak se z nenáviděného sboru v dobách předrepublikových stává sbor, který si v široké veřejnosti získal veliké sympatie a vypracoval se k čestnému a váženému postavení ve společnosti i v armádě.

Už pár dní po vzniku Československé republiky se sešlo několik českých poddůstojníků, kteří se sjednotili na myšlence, že založí "Svaz všech poddůstojníků".²¹ A právě tento svaz, který byl později nazván "Ústřední svaz československých gážistů bez hodnostní třídy" a ještě o něco později "Svaz československých rotmistrů" měl zásluhu na tom, že poté, co se zrušil zákon z r. 1872, který zaručoval tehdejším poddůstojníkům existenci, nespadli poddůstojníci do kategorie sluhů, jak bylo navrhováno, ale do kategorie podúředníků, což jim mimo jiné nárokovalo to, co dnes považujeme za zcela běžné a to je oslovení "pane".

Do Svazu československých rotmistrů se také ihned přihlašovali rotmistři vyšší z legií, kteří plně přijali vypracovaný program svazu a sami se zapojovali do řízení této organizace. Oproti důstojnickému sboru byl tak sbor poddůstojnický vzorem vzájemné spolupráce mezi vojáky bývalé rakousko-uherské armády a legionáři.

Svaz československých rotmistrů pouze nesjednocoval rotmistry československé armády, ale také se staral o jejich další vzdělávání. Byly založeny kurzy při obchodních akademiích i učňovských školách, kde si mohli poddůstojníci doplnit své vzdělání. Všechna tato opatření měla mimo jiné za následek to, že došlo ke specializaci úkolů pro rotmistry. Při počátečním tvoření armády zastávali službu nižších velitelů a konali z velké části výkonnou službu, ale postupem času byli zařazováni na místa specialistů.

²⁰ MORAVEC, E., *Obrana státu, Vojáci a doba*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1935, s. 43.

²¹ MEDEK, R., BLÁHA, S., *Dvacet let československé armády v osvobozeném státě*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1938, s. 91.

Zejména se osvědčili jako instruktoři a učitelé u zvláštních, hlavně technických zbraní. A také u letectva vyrostlo z řad rotmistrů velké množství vynikajících letců.²²

Budování nové československé armády po 1. světové válce tedy nebylo nic jednoduchého. Financí a ani podpory veřejnosti se armádě zezáчатку příliš nedostávalo. Dnes ale víme, že na konci třicátých let, tedy pouze dvacet let od začátku jejího budování, byla československá armáda jednou z nejlepších v Evropě. A přes všechny počáteční peripetie se také vojákům dostalo důvěry a prestiže, kterou si bezpochyby zasloužili. Za dvacet let totiž odvedli práci, ke které se hrdě hlásí také dnešní Armáda České republiky.

2.2 Vnímání Armády České republiky veřejností

To, jak česká veřejnost vnímá armádu a celkově ozbrojené složky dnes, je každý rok podrobováno nejrůznějším výzkumům veřejného mínění. Ty zkoumají buď prestiž dané profese, anebo důvěru, které se jí u veřejnosti dostává.

Pokud se podíváme na výzkumy prestiže povolání, nedopadá profese vojáka z povolání příliš dobře. Jak ukazuje níže uvedená tabulka, nejlepší umístění dosáhla profese vojáka z povolání v roce 2011, kdy skončila na 17. místě z 26 profesí. Po několik roků předtím ale profese vojáka obsazovala pozice okolo 21. místa.

²² MEDEK, R., BLÁHA, S., *Dvacet let československé armády v osvobozeném státě*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1938, s. 93.

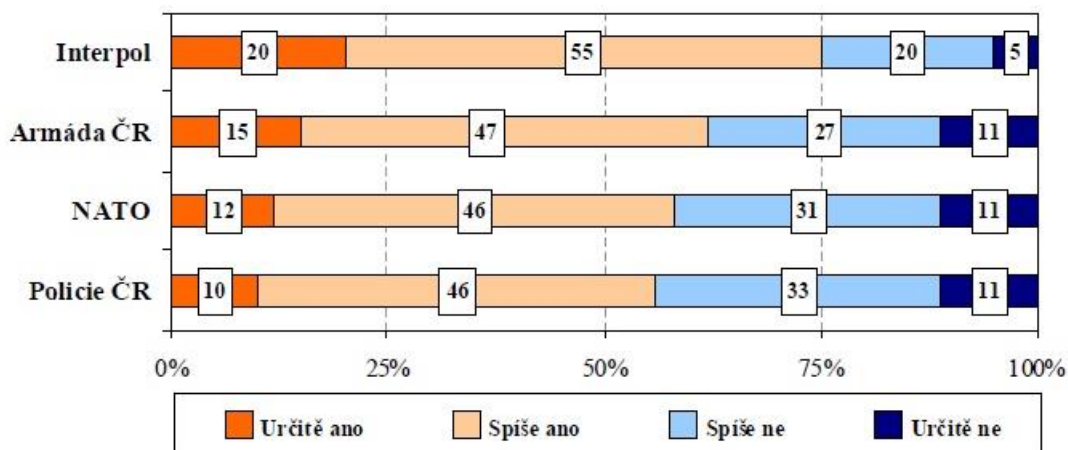
Profese	11/2004		9/2006		6/2007		6/2011	
	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí
Lékař	89,5	1.	90,4	1.	89,8	1.	89,1	1
Vědec	80,7	2.	81,2	2.	81,8	2.	75,4	2
Zdravotní sestra							73,9	3
Učitel na vysoké škole	78,5	3.	77,7	3.	78,2	3.	72,4	4
Učitel na základní škole	71,3	4.	71,4	4.	70,7	4.	70,3	5
Projektant	64,1	7.	65,8	6.	65,5	6.	61,7	6
Soudce	64,8	6.	65,6	7.	65,0	7.	61,0	7
Programátor	66,3	5.	67,8	5.	65,7	5.	60,8	8
Soukromý zemědělec	59,1	10.	58,4	8.	59,0	8.	60,3	9
Účetní	53,5	14.	55,9	12.	51,3	15.	54,1	10
Policista	47,6	20.	49,5	20.	52,1	13.	53,9	11
Truhlář	50,8	16.	53,1	16.	51,4	14.	53,2	12
Manažer	59,4	9.	58,0	9.	55,4	11.	53,0	13
Starosta	60,1	8.	57,9	10.	57,4	9.	52,6	14
Majitel malého obchodu	51,2	15.	51,2	17.	50,1	16.	51,4	15
Profesionální sportovec	56,1	11.	57,4	11.	55,6	10.	51,2	16
Opravář elektrospotřebičů	50,2	17.	53,7	15.	49,7	18.	-	
Soustružník	47,7	19.	51,1	18.	49,0	19.	-	
Voják z povolání	44,8	22.	46,7	21.	46,4	21.	48,3	17
Stavební dělník							48,1	18
bankovní úředník	50,2	18.	50,2	19.	48,7	20.	46,9	19
Novinář	54,4	12.	54,7	13.	53,0	12.	46,5	20
Prodávač	42,8	24.	44,4	22.	41,5	23.	43,6	21
Kněz	46,1	21.	42,6	24.	43,2	22.	42,8	22
Sekretářka	43,7	23.	44,1	23.	40,5	24.	41,4	23
Ministr	53,8	13.	54,1	14.	50,0	17.	38,0	24
Uklízečka	29,4	26.	33,8	26.	29,0	26.	34,0	25
Poslanec	39,9	25.	38,9	25.	36,5	25.	27,0	26

Tab. 2. Prestiž vojenské profese [zdroj: www.cvvm.soc.cas.cz]

Na druhou stranu, podle výzkumů uskutečněných agenturou STEM v uplynulých třech letech, si nestojí vojáci z povolání, respektive armáda jako celek tak špatně. Tyto výzkumy ovšem nezjišťují prestiž vojenské profese, ale ptají se na důvěryhodnost, kterou u respondentů – občanů České republiky, Armáda České republiky a další ozbrojené složky vzbuzují. Pro názornost uvádím výzkumy, které byly uskutečněny agenturou STEM v uplynulých třech letech.

Tisková informace z výzkumu STEM Trendy 9/2010 vydáno dne 1. 10. 2010

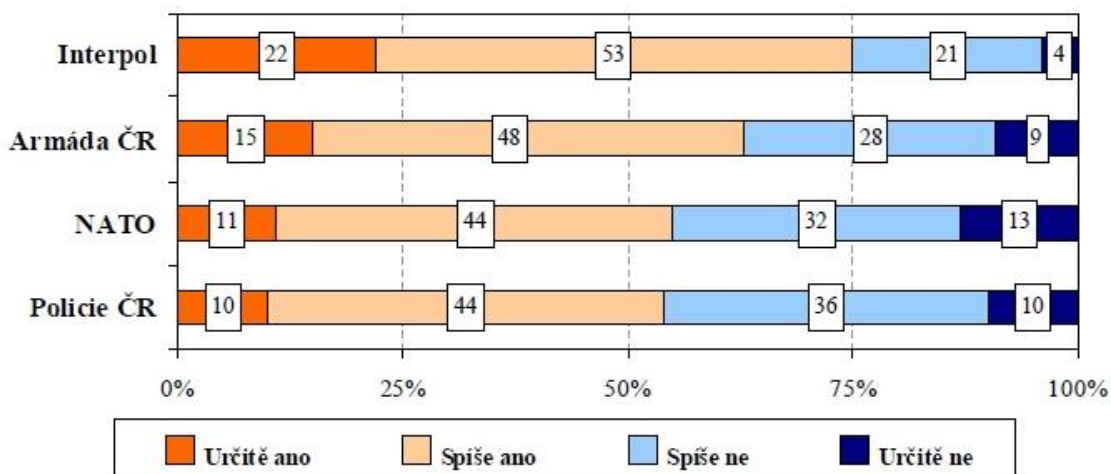
Z uvedeného výzkumu vyplývá, že i přes mírný pokles oproti minulému výzkumu si největší důvěru z ozbrojených složek ČR mezi občany udržuje stále Armáda ČR (62 %). Trend důvěry v Policii ČR je sice vzrůstající, ale důvěra dosahuje oproti Armádě ČR pouhých 56 %. Vysoké důvěry mezi občany ČR se těší mezinárodní kriminální policie Interpol – 75 %. Nadpoloviční důvěry dosahuje také NATO, v uvedeném výzkumu dosáhlo 58 %.

Obr. 1. Důvěra v bezpečnostní instituce 9/2010 [zdroj: www.stem.cz]

Tisková informace z výzkumu STEM Trendy 2/2011 vydáno dne 25. 2. 2011

Oproti minulému výzkumu se důvěra českých občanů v naše bezpečnostní instituce prakticky nezměnila. Armáda si stále udržuje vysoké procento důvěryhodnosti, v tomto případě dosáhla 63 %. Policie České republiky se také nadále těší důvěry nadpoloviční většiny obyvatelstva, v únoru 2011 dosáhla 54 %. Mezinárodní instituce – Interpol a NATO zůstávají přibližně ve stejných procentech důvěry, Interpol 75 % a NATO 55 %.

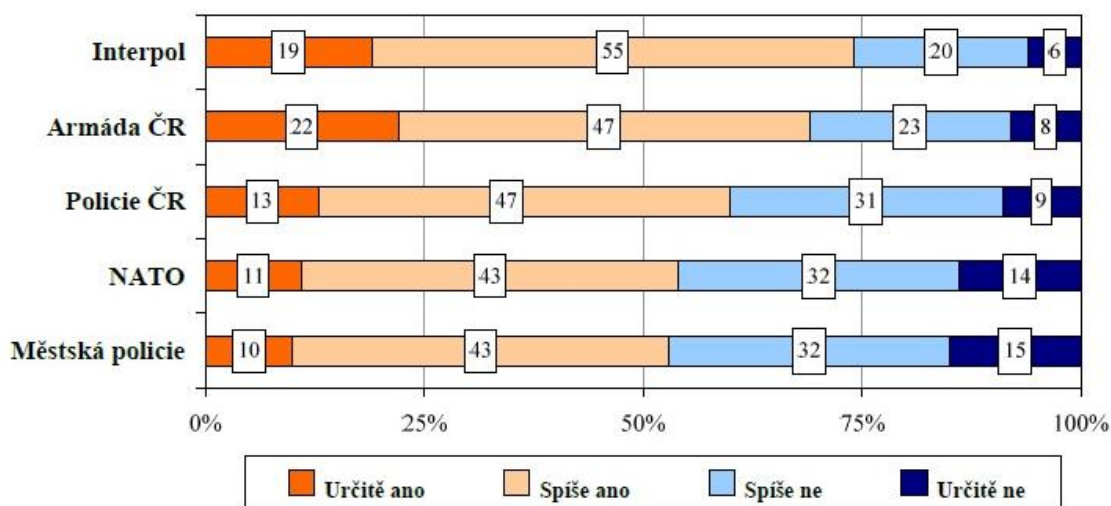

Obr. 2. Důvěra v bezpečnostní instituce 2/2011 [zdroj: www.stem.cz]

Tisková informace z výzkumu STEM Trendy 9/2012 vydáno dne 26. 9. 2012

V uvedeném výzkumu se důvěra obyvatelstva v armádu vyšplhala na 69 %, čímž vyrovnala dosud nejvyšší dosaženou hodnotu v rámci výzkumů agentury STEM.

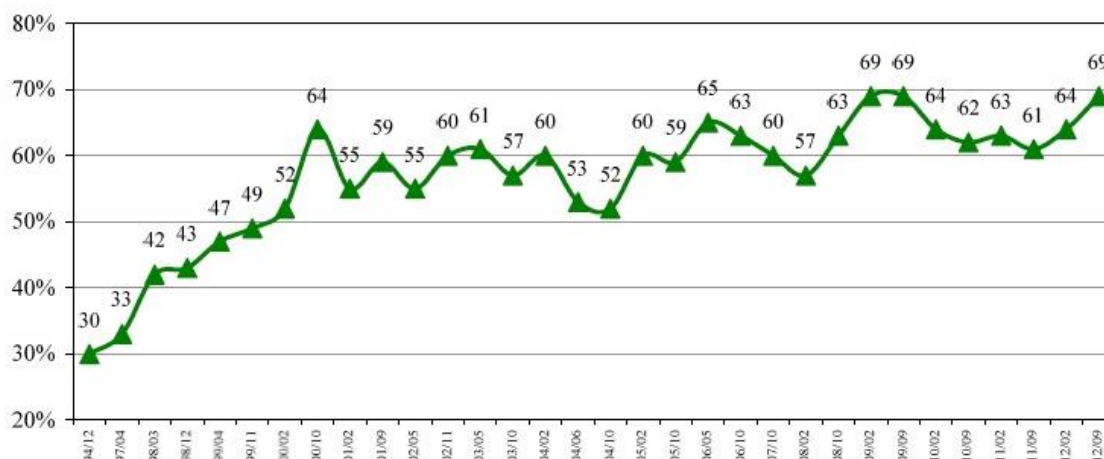
Důvěra v Policii České republiky od posledního uskutečněného výzkumu rovněž vzrostla a dosáhla 60 %. Obecní či městská policie se těšila důvěry 53 % občanů a vůbec největší důvěry se dostalo tradičně Interpolu, více jak 70 %. NATO si stále zachovává důvěru nadpoloviční většiny českého obyvatelstva, nyní konkrétně 55 %.

Obr. 3. Důvěra v bezpečnostní instituce 9/2012 [zdroj: www.stem.cz]

Z uvedených výzkumů jednoznačně vyplývá, že důvěra obyvatelstva v Armádu ČR je na vysoké úrovni. Za poslední tři roky nikdy neklesla pod 60 %. Z ozbrojených složek ČR se těší vůbec největší důvěře ze všech.

Z příloženého grafu (obr. 4.) je dobře vidět, jak si důvěru občanů získávala česká armáda postupně v průběhu druhé poloviny 90. let. Ke konci roku 2000 jí důvěřovaly téměř dvě třetiny lidí a stejnou míru důvěry se jí podařilo, tedy přes občasné výkyvy, zachovat až do současnosti.

Obr. 4. Vývoj důvěry v AČR [zdroj: www.stem.cz]

V kontrastu výzkumů, které jsem uvedl, je zajímavý fakt, že u výzkumů prestiže se profese policisty umísťuje vždy nad profesí vojáka z povolání, ale u výzkumů důvěryhodnosti ozbrojených složek je na tom Armáda České republiky mnohem lépe než Policie České republiky.

Oba typy výzkumů jsou samozřejmě postaveny jinak. Jeden se týká konkrétních profesí a druhý ozbrojených složek jako celku. Je ale otázkou, do jaké míry respondenti odlišují pojem Policie České republiky od pojmu profese policisty, anebo pojem Armáda České republiky od pojmu profese voják z povolání. Nicméně fakta hovoří jasně a v prestižnosti profesí tak voják z povolání na policistu pár míst v žebříčku ztrácí.

Na postavení vojáka z povolání v očích veřejnosti je rozhodně ještě co zlepšovat. Vojenská profese je v tomto směru ovšem hodně nevděčná. V dobách, kdy se nedějí válečné konflikty, nebo v případě naší republiky spíše krizové situace typu povodní a podobně, vnímá veřejnost často armádu jako složku zbytečnou.

Ovšem v případech, kdy armáda zasahuje na pomoc obyvatelstvu, jsou lidé rádi za naši dobře vycvičenou armádu. Tato skutečnost je stejná již od dob první republiky a nelze ani očekávat, že by v tomto ohledu došlo k nějaké změně. Jako voják z povolání se budu proto muset smířit s faktem, že se na mě řada lidí bude dívat téměř jako na „vyžírku“, ovšem v těžkých dobách budu plácán po ramenou.

3 PODMÍNKY KE SLUŽBĚ VOJÁKŮ Z POVOLÁNÍ

Práce vojenského profesionála je bezesporu náročná fyzicky i psychicky a je s ní spojeno nejedno omezení či nevýhoda. A právě některá omezení vyplývající z práce vojáka z povolání jsou kompenzována finančním a sociálním zajištěním vojáků. Z vlastní profesní zkušenosti mohu říct, že podmínky ke službě jsou jednou z nejčastějších oblastí, kam míří otázky zájemců o službu vojáka z povolání.

3.1 Finanční zajištění vojáků z povolání

Do oblasti finančního zajištění spadají všechny finanční náležitosti, které vojáci z povolání pobírají nejen během své kariéry, ale také po jejím skončení.

Plat vojáka se stanovuje podle zvláštních právních předpisů. Je stanoven platovým výměrem a skládá se z:

- platového tarifu,
- hodnostního příplatku,
- osobního příplatku,
- příplatku za vedení,
- zvláštních příplatků (podle služebního zařazení).

Platový stupeň	Počet let započítatelné praxe	Platová třída															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	do 1 roku	7 680	8 340	9 040	9 800	10 630	11 520	12 500	13 570	14 720	15 960	17 340	18 790	20 370	22 110	24 000	26 040
2	do 2 let	7 970	8 660	9 380	10 180	11 050	11 970	12 970	14 080	15 270	16 560	17 990	19 490	21 150	22 940	24 910	27 020
3	do 4 let	8 260	8 990	9 730	10 560	11 460	12 410	13 460	14 620	15 850	17 200	18 690	20 240	21 950	23 810	25 850	28 030
4	do 6 let	8 570	9 330	10 120	10 960	11 900	12 890	13 980	15 180	16 450	17 850	19 390	20 990	22 770	24 710	26 820	29 100
5	do 9 let	8 920	9 680	10 500	11 380	12 350	13 380	14 510	15 760	17 070	18 520	20 120	21 790	23 630	25 640	27 830	30 190
6	do 12 let	9 260	10 040	10 890	11 800	12 820	13 880	15 050	16 360	17 710	19 210	20 880	22 610	24 520	26 600	28 880	31 320
7	do 15 let	9 610	10 440	11 310	12 260	13 300	14 410	15 610	16 980	18 400	19 950	21 670	23 470	25 450	27 620	29 970	32 500
8	do 19 let	9 970	10 830	11 740	12 710	13 810	14 950	16 200	17 620	19 090	20 690	22 490	24 360	26 410	28 650	31 110	33 730
9	do 23 let	10 340	11 230	12 190	13 200	14 330	15 520	16 810	18 280	19 800	21 480	23 330	25 280	27 400	29 740	32 290	35 000
10	do 27 let	10 750	11 670	12 650	13 700	14 880	16 110	17 440	18 980	20 560	22 290	24 210	26 230	28 440	30 860	33 510	36 310
11	do 32 let	11 150	12 100	13 130	14 220	15 450	16 720	18 120	19 700	21 340	23 140	25 120	27 220	29 510	32 030	34 770	37 690
12	nad 32 let	11 580	12 570	13 630	14 750	16 040	17 350	18 800	20 450	22 140	24 020	26 080	28 250	30 630	33 240	36 070	39 110 ^o

Tab. 3. Platové tarify pro VZP [zdroj: www.mpsv.cz]

Při ukončení služebního poměru vojáka z povolání náleží vojákovu některý z typů náležitosti, vztahující se k ukončení služebního poměru vojáka z povolání:

Výsluhový příspěvek (příspěvek za službu)

Zákonem č. 76/1959 Sb., „o některých služebních poměrech vojáku“, došlo ke zrušení dosavadního výsluhového důchodu, který byl nahrazen důchodem starobním (tento pobírali vojáci starší 55 let) a u vojáku mladších 55 let byl nahrazen

příspěvkem za službu. Rozsah tohoto příspěvku byl 350 až 650 Kčs měsíčně a navíc byl krácen při souběhu s dalším výdělkem.²³

Tato právní úprava platila až do roku 1969, kdy nabyt účinnosti Zákon č. 59/1969 Sb. „o některých změnách ve služebních poměrech vojáků z povolání“. V tomto zákoně došlo mimo jiné k úpravě institutu příspěvku za službu. Příspěvek byl za stanovených podmínek propuštění poskytován vojákovi, který konal službu alespoň po dobu 15 let a dosáhl věku 40 let, a to ve výši 20 % služebního příjmu nebo ve výši 30 % služebního příjmu, pokud oprávněný konal službu alespoň po dobu 20 roků, bez ohledu na fyzický věk. Pokud došlo k propuštění na vlastní žádost, byla výše příspěvku stanovena od 15 % do 30 % služebního příjmu, pokud výkon služby trval alespoň 20 let a oprávněný dovršil fyzického věku 45 let.

Zákonem č. 65/1978 byla pro přiznání nároku na příspěvek za službu stanovena podmínka 20 roků služby a 40 let věku. Za splnění těchto podmínek činila výše příspěvku 30 % základu a za 21. a každý další rok služby se k základní výměře přičítala 2 % základu. Nejvyšší výměra příspěvku mohla činit 55 % základu a pro jednotlivé hodnosti byla stanovena maximální výše příspěvku, a to od 1400 Kčs do 2150 Kčs měsíčně. Ve všech případech náležel příspěvek do 60. roku věku a krátil se při souběhu s dalším výdělkem. Právě tento institut krácení výdělku byl zejména koncem 80. let terčem kritiky, protože výše těchto nároků byly nejnižší ze všech ozbrojených sborů v rámci Varšavské smlouvy i NATO.

Po pádu komunistického režimu došlo k mnoha změnám, nejen v armádě. Nicméně vojáci se ani po revoluci nedočkali nového služebního zákona, jako třeba příslušníci policie, ale došlo pouze k novele zákona z roku 1959 a to zákonem č. 226/1992 Sb. Tato novelizace ovšem zavedla institut výsluhového příspěvku, který známe i z dnešní doby.

V současné době se nejen výsluhové náležitosti řídí Zákonem č. 221/1999 Sb., „o vojácích z povolání“. Podle tohoto zákona mají na výsluhový příspěvek nárok vojáci, jejichž služební poměr zanikl uplynutím stanovené doby trvání služebního poměru

²³ MAZALOVÁ, V., MUSIL, P., VINCENCOVÁ, E., *Geneze výsluhových náležitostí vojáků ČR: Vojenské rozhledy 2/2007*. Praha: AVIS, 2007, s. 137.

nebo propuštěním ze služebního poměru podle §19 odst. 1 písm. b) až d) a písm. f) až l) a § 19 odst. 2 výše uvedeného zákona, jestliže jejich služební poměr trval alespoň po dobu 15 let.

Výše výsluhového příspěvku tak nyní činí:

- za 15 let služby činí základní výše výsluhového příspěvku 5 % průměrného měsíčního hrubého platu,
- za 16. a každý další ukončený rok služby se tato výše zvyšuje o 6,2 % průměrného měsíčního hrubého platu,
- za 21. a každý další ukončený rok služby se tato výše zvyšuje o 2,5 % průměrného měsíčního hrubého platu,
- za 27. a každý další ukončený rok služby se tato výše zvyšuje o 1,0 % průměrného měsíčního hrubého platu.

Nejvyšší výměra výsluhového příspěvku činí 55 % průměrného měsíčního hrubého platu, přičemž ve zvláštních případech může činit až 60 % průměrného měsíčního hrubého platu.

Ukončí-li však voják služební poměr na základě vlastní žádosti o propuštění ze služebního poměru před uplynutím sjednaného závazku, náleží mu výsluhové náležitosti v poloviční výměře za dobu již odslouženou.

Rozhodné období pro výpočet výše výsluhové příspěvku je poslední kalendářní rok před zánikem služebního poměru.

Odchodné

Tento institut byl jako sociální dávka zaveden zákonem č. 59/1969 Sb., „o některých změnách ve služebních poměrech VZP“. Odchodné bylo vypláceno podle zásad stanovených ministrem národní obrany a podle vojenského předpisu Fin-6-2.²⁴

²⁴ MAZALOVÁ, V., MUSIL, P., VINCENCOVÁ, E., *Geneze výsluhových náležitostí vojáků ČR: Vojenské rozhledy 2/2007*. Praha: AVIS, 2007, s. 141.

Podle současné právní úpravy má na odchodné nárok voják při zániku služebního poměru, kterému vznikl nárok na výsluhový příspěvek a který místo vyplácení této výsluhové náležitosti nezvolil nárok na výplatu odbytného.

Výše odchodného je stanovena v tomto rozsahu:

- za alespoň 15 let služby vojáka činí výše dávky čtyřnásobek průměrného měsíčního hrubého platu,
- za 16. a každý další ukončený rok služby vojáka se dávka zvyšuje o 40 % průměrného měsíčního hrubého platu,
- za 21. a každý další ukončený rok služby vojáka se dávka zvyšuje o 20 % průměrného měsíčního hrubého platu. V tomto případě se však mluví o tzv. "mrtvém ustanovení zákona" neboť v praxi není reálně proveditelné z důvodu omezení maximální výměry odchodného.

Nejvyšší výměra odchodného činí šestinásobek průměrného měsíčního hrubého platu.

Odbytné

Tato dávka byla vytvořena nově zákonem č. 221/1999 Sb., „o vojácích z povolání“, a slouží pro vojáky, jejichž služební poměr zanikl uplynutím stanovené doby trvání služebního poměru, nebo kteří byli propuštěni ze služebního poměru podle vyjmenovaných důvodů a kteří si při skončení služebního poměru nezvolili nárok na výplatu výsluhového příspěvku. Doba trvání služebního poměru rozhodná pro nárok na odbytné činí dva roky.²⁵

Výše odbytného je stanovena v tomto rozsahu:

- za dva roky trvání služby vojáka činí základní výše dávky dva průměrné měsíční hrubé platy,
- za tři a každý další ukončený rok služby vojáka se dávka zvyšuje o jeden průměrný měsíční hrubý plat,
- za jedenáctý a každý další ukončený rok služby vojáka se dávka zvyšuje o 1/2 průměrného měsíčního hrubého platu.

²⁵ MAZALOVÁ, V., MUSIL, P., VINCENCOVÁ, E., *Geneze výsluhových náležitostí vojáků ČR: Vojenské rozhledy 2/2007*. Praha: AVIS, 2007, s. 144.

Celková výše odbytného nesmí překročit osmnáctinásobek průměrného měsíčního hrubého platu.

3.2 Benefity vojenské profese

Vojáci z povolání však nejsou odměňováni pouze platem, ale také dalšími benefity, které jsou zcela nepochybně silnou motivační složkou pro zájemce o službu vojáka z povolání.

Oproti civilnímu sektoru mají vojáci z povolání výhodu v tom, že své benefity mají garantované zákonem č. 221/1999 Sb., „o vojácích z povolání“. Nemohou o ně proto přijít jen rozhodnutím svého nadřízeného. V současné době se ovšem připravuje rozsáhlá novelizace zákona o vojácích z povolání a je tedy otázkou, do jaké míry zůstanou současné benefity zachovány.

Benefity jsou v Armádě České republiky prezentovány sociálními programy. V rámci rezortního sociálního programu (do něhož řadíme rozvoj pracovního a životního prostředí, materiální zajištění, ubytování, zdravotní péči, kulturní život, vzdělávání a v neposlední řadě finanční zabezpečení, do kterého patří i výsluhové náležitosti a důchody) představuje sociální zabezpečení soubor právních, finančních a organizačních nástrojů a opatření, jejichž cílem je kompenzovat nepříznivé ekonomické a sociální důsledky způsobené zvláštnostmi vojenské profese. Sociální zabezpečení je v AČR pojato jako systém výplaty peněžních dávek (starobních a invalidních důchodů, finančních náhrad při ukončení služebního poměru), ale také jako soustava sociálních služeb, jako např. lázeňská a zdravotní péče, rekreace apod.²⁶

Preventivní rehabilitace

Tento benefit je určen pro vojáky, jejichž služební poměr trval alespoň deset let, nebo po dosažení věku 35 let nebo v závislosti na služebním zařazení, které musí trvat alespoň jeden rok.²⁷ Jedná se o 14ti-denní pobyt jednou za kalendářní rok (nestrhává

²⁶ MAZALOVÁ, V., MUSIL, P., VINCENCOVÁ, E., *Geneze výsluhových náležitostí vojáků ČR: Vojenské rozhledy 2/2007*. Praha: AVIS, 2007, s. 136.

²⁷ Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, ze dne 14. září 1999 § 97, odst. 1

se z dovolené) ve vybraném rekreačním zařízení armády, která spravuje armádní instituce „Vojenská lázeňská a rekreační zařízení (VOLAREZA)“. Těchto 14 dní je určeno především ke sportovnímu vyžití a k upevnění zdraví vojáků a jsou navíc plně hrazeny armádou. Nutno říci, že zařízení VOLAREZY procházejí v posledních letech rekonstrukcí, a tak se zvyšuje i komfort, který nabízejí. Budují se sauny, vířivé koupele, hřiště na různé druhy sportů a další moderní vymoženosti dnešní doby.

Domácí rekreace

Pro vojáky a jejich rodiny je v armádě nabízena možnost využít nabídku domácích rekreací. Tyto rekreace nabízí opět VOLAREZA a to ve stejných zařízeních, která jsou určeny pro preventivní rehabilitace a vojáci tak mohou využít veškerého nabízeného komfortu. Zde navíc neplatí omezení věkem či délkou služby a tento čas mohou navíc vojáci strávit se svojí rodinou. Domácí rekreace jsou týdenní a tato doba se již vojákovi strhává z dovolené. Domácí rekreace mohou být využívány každoročně, v případě většího počtu zájemců se ovšem přihlíží k době, která uplynula od posledního využití domácí rekreace. Za domácí rekreace je stanovena cena, kterou každoročně VOLAREZA uvádí ve svém katalogu a na internetových stránkách.

Pokud se již bavíme o dovolené, je nutno říci, že vojáci mají nárok v kalendářním roce na 37 kalendářních dnů **řádné dovolené**, včetně 10 dnů, které jsou jinak dny jejich nepřetržitého odpočinku v týdnu (tzn. soboty a neděle).²⁸

Nástup řádné dovolené vojáka z povolání určuje nadřízený, a to s přihlédnutím k důležitým zájmům služby a k oprávněnému požadavku vojáka. Den nástupu řádné dovolené se musí vojákovi určit nejméně 15 kalendářních dnů předem; tato lhůta lze zkrátit, pokud s tím voják souhlasí. Nástup řádné dovolené se může na žádost vojáka změnit.²⁹

Nástup řádné dovolené určí nadřízený tak, aby ji mohl voják vyčerpat do konce kalendářního roku. Jestliže voják ze služebních důvodů nebo pro důležité osobní překážky ve službě nemohl řádnou dovolenou v kalendářním roce vyčerpat, je nadřízený povinen poskytnout ji tak, aby ji vyčerpal nejpozději do konce následujícího kalendářního roku.

²⁸ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ze dne 14. září 1999 § 32, odst. 1.

²⁹ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ze dne 14. září 1999 § 33, odst. 1.

Nadřízený je však povinen určit vojákovi čerpání řádné dovolené alespoň 14 dnů v kalendářním roce vcelku.³⁰

Řádná dovolená není pouze jedinými dny volna pro vojáky z povolání. Nemůže-li voják pro překážky z důvodů obecného zájmu nebo pro důležité osobní překážky konat službu, má nárok na **služební volno** v nezbytném rozsahu, pokud úkony v obecném zájmu nebo v důležité osobní záležitosti nelze vyřídit mimo dobu služby.³¹

V praxi se toto volno nejčastěji využívá pro jednání na úradech státní správy a samosprávy, u soudů nebo také na dárcovství krve, svatbu nebo pohřeb v rodině. Voják z povolání by nicméně měl vždy překážku ve službě prokázat.

Služební volno pro překážky ve službě se vojákovi poskytuje ve dnech, které jsou jinak jeho obvyklými dny služby.³²

Na předchozích stránkách jsem popsal benefity, které vojáci požívají v průběhu, nebo po skončení služebního poměru. Jeden benefit však získají, při splnění určitých podmínek, hned při začátku služebního poměru. Jedná se o **náborový příspěvek**.

Vojákovi lze při povolání do služebního poměru přiznat náborový příspěvek, absolvoval-li jiné než vojenské nebo policejní střední a vysoké školy nebo splnil-li povinnost k náhradě nákladů za studium vojenských nebo policejních škol, které absolvoval. Náborový příspěvek lze poskytnout ve výši od 30 000 do 130 000 Kč podle dosaženého vzdělání a doby trvání služebního poměru.³³ O poskytnutí náborového příspěvku rozhoduje služební orgán, který je oprávněný rozhodovat o povolání do služebního poměru.³⁴

Náborový příspěvek je především poskytován k předem určeným funkcím, na které má armáda nedostatek kvalifikovaných uchazečů a které jsou pro ni strategické.

Mezi často diskutovanou výhodou vojáků z povolání, která je nezřídka trnem v oku nejenom civilní veřejnosti, ale také příslušníkům jiných ozbrojených složek, patří **přídavek na bydlení**.

³⁰ Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, ze dne 14. září 1999 § 33, odst. 2.

³¹ Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, ze dne 14. září 1999 § 39, odst. 1.

³² Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, ze dne 14. září 1999 § 39, odst. 3.

³³ Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, ze dne 14. září 1999 § 69, odst. 1.

³⁴ Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, ze dne 14. září 1999 § 69, odst. 4.

Po uplynutí tříměsíční zkušební doby vzniká vojákově, který nebydlí ve služebním bytě, nárok na přídavek na bydlení ve výši okolo 10 000 Kč.

Dříve nebyl přídavek na bydlení daněn, protože se nejednalo o složku platu. To ovšem od 1. 1. 2012 neplatí a přídavek na bydlení je daněn stejně jako plat vojáka. Vzhledem k výraznému poklesu platu, které zdaněním přídatku na bydlení nastalo, dorovnává Ministerstvo obrany zdaněný přídavek na bydlení do původní výše, tj. 10 000 Kč.

3.3 Motivační prvky služby v Armádě České republiky

Výše uvedené finanční náležitosti a benefity nejsou ovšem to jediné, co armáda nabízí. Mezi další výhody, které jsou spojeny s vojenskou profesí, můžeme zařadit:³⁵

- pravidelnou a bezplatnou zdravotní péči,
- bezplatné výstrojní náležitosti,
- tělesnou přípravu jako součást pracovní doby,
- náhrady při služebních cestách,
- příspěvek z Fondu kulturních a sociálních potřeb,
- možnost studia v rámci zaměstnání,
- možnost jazykové přípravy, včetně kurzů v zahraničí,
- možnost služby v zahraničí.

Právě možnost služby v zahraničí je velice lákavou nabídkou, která může být s profesí vojáka z povolání spojena a je další častou otázkou, kterou kladou zájemci o službu v Armádě České republiky náborovým pracovníkům.

Vojenské mise jsou pro vojáky zdrojem zkušeností a mělo by být ctí pro každého vojáka moci se mise zúčastnit. Pro nové zájemce o službu v armádě je ale často nejlákavější finanční ohodnocení, které je během mise pobíráno.

³⁵ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Profesionální voják*. Praha: AVIS, 2011, s. 18.

V současné době se armáda účastní vojenských misí v Afghánistánu, Kosovu, Somálsku, Sinaji, Bosně a Hercegovině a Mali.³⁶ Ne na všech místech působí celý kontingent, ale i tak se každoročně počty českých vojáků v zahraničí počítají na stovky.

³⁶ Aktuální mise[online], 2013, [cit. 2. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/default.htm>

4 VÝBĚR NOVÝCH UCHAZEČŮ DO ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Aby armáda mohla v požadované míře a kvalitě plnit svoje úkoly, musí být mimo jiné dostatečně personálně zabezpečena. Nedílnou součástí personálního zabezpečení armády je její průběžné doplňování novým vojenským personálem.

Nábor do Armády České republiky je uskutečňován s cílem zabezpečit dostatečné množství potencionálních zájemců o službu v ozbrojených silách České republiky a s cílem přispět ke zvyšování prestiže Armády České republiky a vojenské profese.³⁷

V praxi rozlišujeme několik typů náboru. Jedná se především o:

- přímý nábor (uchazeči jsou zařazeni přímo k vojenskému útvaru nebo zařízení jako vojáci z povolání),
- nábor na vojenské vysoké školy (zde jsou uchazeči připravováni studiem na zvolený vojenský obor, ovšem již jsou vojáky z povolání),
- nábor na střední školu (zde ještě nehovoříme o vojácích z povolání),
- nábor do aktivních záloh.

Nábor probíhá formou náborových aktivit, do kterých můžeme zařadit veškerou činnost, při které dochází ke komunikaci s potencionálními zájemci o službu v armádě. Jako náborové tak můžeme označit obrovské množství akcí od besed ve školách přes prezentační akce armády na veřejnosti až po inzerci v tisku, rozhlasu či v televizi. Náborové aktivity jsou pečlivě plánovány a to především z hlediska počtu osob, o které mají být ozbrojené složky v ten daný rok navýšeny.

Proto, aby mohly být náborové aktivity efektivně plánovány a prováděny, je Ředitelstvím personální podpory upřesněn na daný kalendářní rok Náborový cíl a Rekrutační cíl.

³⁷ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika pro zabezpečení úkolu doplňování ozbrojených sil ČR novým personálem*. Praha: ŘePP, 2011, s. 3.

Rekrutační cíl vyjadřuje počet nového vojenského personálu a studentů vojenských škol na daný kalendářní rok, kterými má být doplněna. Náborový cíl vyjadřuje počet uchazečů zařazených do výběru.³⁸

Náborové aktivity jsou prováděny ke splnění náborového cíle. Splnění rekrutačního cíle náborovou prací ovlivnit nelze, jelikož jeho výsledek je dán výsledky fyzických testů a lékařských vyšetření, kterými uchazeči o službu v armádě procházejí. V praxi se proto běžně stává, že i přes splněný náborový cíl nedojde k dosažení a splnění rekrutačního cíle. Tento fakt je dán především špatným zdravotním a fyzickým stavem uchazečů.

4.1 Zařízení AČR zajišťující nábor uchazečů

Základní náborovou prací provádějí Oddělení náboru Krajských vojenských velitelství.

Krajské vojenské velitelství

KVV je vojenským správním úřadem vykonávajícím ve svém územním obvodu státní správu a současně plnící úkoly obrany státu podle zvláštních právních předpisů, zejména Zákona č. 585/2004 Sb., „o branné povinnosti a jejím zajišťování“.³⁹

Hlavní úkoly krajského vojenského velitelství:

- plánuje a zabezpečuje mobilizační přípravy a provádění mobilizace,
- plánuje a provádí doplňování ozbrojených sil České republiky mobilizačními zálohami a věcnými prostředky,
- zabezpečuje péči o vojenské veterány, vojenské důchodce a rehabilitované vojáky,
- vede evidenci aktivních záloh, provádí jejich výběr a zařazení do jednotek aktivních záloh na volná systemizovaná místa,
- zabezpečuje plánování opatření k nasazování sil a prostředků Armády České republiky, vojenských útvarů a zařízení dislokovaných na území kraje

³⁸ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika pro zabezpečení úkolu doplňování ozbrojených sil ČR novým personálem*. Praha: ŘePP, 2011, s. 2.

³⁹ Krajská vojenská velitelství[online], 2013, [cit. 2. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=118>

k záchranným pracem,

- řídí síly a prostředky Armády České republiky nasazené na území kraje,
- koordinuje a provádí logistické zabezpečené aliančních sil působících na teritoriu kraje.

Oddělení náboru Krajského vojenské velitelství

Oddělení náboru Krajského vojenského velitelství je od 1. 1. 2006 orgánem ředitele Krajského vojenského velitelství pro nábor nového vojenského personálu. Plní úkoly na úseku náboru, profesního poradenství a administrace povolávacího procesu. Oddělení náboru se skládá z vedoucího oddělení a čtyř profesních poradců, kteří poskytují potencionálním zájemcům o službu v armádě tzv. profesní poradenství.

Profesní poradenství je prováděno formou informačního a motivačního pohovoru, v rámci něhož jsou potencionální zájemci o službu v armádě informováni o:⁴⁰

- zákonných ustanoveních týkajících se služebního poměru vojáka z povolání,
- zákonných podmínkách povolání do služebního poměru,
- průběhu výběru,
- aktuální situaci v ozbrojených silách,
- aktuálních možnostech uplatnění v armádě.

Obr. 5. Komunikační a informační centrum KVV Brno [zdroj: vlastní]

⁴⁰ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika pro zabezpečení úkolu doplňování ozbrojených sil ČR novým personálem*. Praha: ŘePP, 2011, s. 4.

Odbor doplňování vojenského personálu Ředitelství personální podpory

ODVP ŘePP je odborným a metodickým orgánem pro oblast doplňování ozbrojených sil České republiky novým personálem.⁴¹ Odpovídá za výběr kvalitního personálu v souladu s požadavky systemizace služebních míst a jeho rozmístění podle potřeb doplňování útvarů ozbrojených sil ČR. Tento odbor je na rozdíl od Oddělení náboru jediný a sídlí v Praze.

Skládá se z:

- oddělení řízení výběru a přijímání personálu,
- oddělení pro výběr personálu Praha.

Plní tyto hlavní úkoly:

- zpracovává koncepci výběru a přijímání nového personálu pro ozbrojené síly ČR,
- rozpracovává metodiku výběru a přijímání nového personálu v rozsahu působnosti odboru,
- v souladu s potřebami resortu MO zabezpečuje a realizuje výběr kvalitního personálu na volná systemizovaná místa,
- navrhuje, zpracovává a realizuje marketingovou podporu výběru a přijímání personálu,
- provozuje náborové internetové stránky <http://kariera.army.cz/> a metodicky řídí provoz personální poradenské linky,
- připravuje, navrhuje a předkládá změny stávající legislativy v oblasti přijímání nového personálu,
- zpracovává a předkládá řediteli ŘePP návrhy na služební zařazení nového personálu na systemizovaná místa u útvarů a zařízení ozbrojených sil ČR,
- zabezpečuje vložení dat nového personálu do ISSP a realizuje administrativní proces zpracování personální dokumentace, spojené s přijímáním nového personálu,
- poskytuje odbornou a metodickou pomoc ředitelům krajských vojenských

⁴¹ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika pro zabezpečení úkolu doplňování ozbrojených sil ČR novým personálem*. Praha: ŘePP, 2011, s. 5.

velitelství v oblasti nábory nového personálu a koordinuje povolání žadatelů k výběru v odděleních pro výběr personálu,

- plánuje a zabezpečuje odbornou přípravu příslušníků odboru,
- podílí se na realizaci komplexu plánovacích činností, kontrolní a vyhodnocovací činnosti.

Ředitelství personální podpory

ŘePP je řídicím, odborným a výkonným orgánem k realizaci komplexu úkolů personalistiky v ozbrojených silách České republiky.⁴²

Jedná se zejména o oblast plánování potřeb a výstavby lidských zdrojů, nábor a doplňování personálem, systemizaci služebních a pracovních míst, prosazování kariérního řádu po jeho vydání, hodnocení profesních kvalit vojáků, personální podporu ozbrojených sil ČR v operacích na území ČR i mimo ně a aliančních sil na území ČR v rámci plnění úkolů podpory hostitelskou zemí. Toto ředitelství se tak nevěnuje pouze náboru nových příslušníků AČR, ale řídí komplexně celou problematiku personalistiky v prostředí armády.

4.2 Výběrové řízení do AČR

Obecně platí, že profesionální armáda je výběrovou organizací a ne všichni zájemci o službu v ní se mohou stát vojáky z povolání. Podmínky pro přijetí můžeme rozdělit na podmínky stanovené zákonem a podmínky, které jsou dány obsahem výběrového řízení. Zákonné podmínky stanovuje Zákon č. 221/1999 Sb., „o vojácích z povolání“.⁴³

Zákonnými podmínkami se rozumí:

- věk alespoň 18 let,
- čistý trestní rejstřík,
- minimální stupeň vzdělání – vyučen,

⁴² ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika pro zabezpečení úkolu doplňování ozbrojených sil ČR novým personálem*. Praha: ŘePP, 2011, s. 6.

⁴³ Zákon č. 221/1999 Sb., *o vojácích z povolání*, ze dne 14. září 1999 § 3, odst. 1.

- nebýt členem politické strany či hnutí ani odborové organizace a nepodporovat hnutí směřující k potlačování práv a svobod člověka.

Pokud uchazeč nesplňuje některou z těchto zákonných podmínek, není s ním výběrové řízení vůbec zahájeno, respektive je výběr ukončen hned na samém začátku.

Výběrové řízení nového vojenského personálu můžeme rozdělit na dvě části:

- administrace podání žádosti,
- výběr.

Administrace podání žádosti je částí výběru, kdy je zájemci poskytnuta odborná pomoc při podání žádosti o přijetí do služebního poměru vojáka z povolání a kdy také dochází k prvnímu ověření, zda zájemce splňuje zákonné podmínky pro povolání do služebního poměru vojáka z povolání.

V případě splnění zákonných podmínek je zájemci vydána potřebná dokumentace a seznam dokladů, které musí dodat. Po jejich předložení a kontrole, kterou provádějí profesní poradci Oddělení náboru Krajského vojenského velitelství, je zájemcem podána žádost o povolání do služebního poměru vojáka z povolání. V této fázi je také zpracována dodaná dokumentace a uchazeč je zařazen do výběru.⁴⁴

Samotná praktická část výběru probíhá v Praze, na Oddělení pro výběr personálu Ředitelství personální podpory. Zde vybírají ze všech uchazečů, kteří si podali žádost o povolání do služebního poměru a mají nadále zájem o službu v armádě, ty nejvhodnější kandidáty na volná systemizovaná místa. Prověřuje se nejen to, zda jsou uchazeči fyzicky zdatní a zdraví, ale také zda jsou psychicky odolní a v neposlední řadě i to, zda a do jaké míry jsou přesvědčeni o svém působení v armádě. Po vyhodnocení všech kritérií jsou vybráni pouze ti nejvhodnější uchazeči.

⁴⁴ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika náboru*. Praha: ŘePP, 2010, s. 16.

Praktická část výběru zahrnuje tři složky:

- lékařské vyšetření,
- testovací část,
- poradenskou část.

Lékařské vyšetření probíhá v některé z vojenských nemocnic v Praze, Brně či Olomouci a provádějí jej zkušení lékaři s dlouholetou praxí ve výběru nových vojáků armády. Posouzení zdravotního stavu každého uchazeče probíhá postupně na jednotlivých odborných pracovištích Vojenské nemocnice. Pokud je uchazeč po ukončení vyšetření ve Vojenské nemocnici shledán jako zdravotně nezpůsobilý, je s ním výběr ukončen. Žádost o nové vyšetření a posouzení zdravotní způsobilosti je možné podat nejdříve za 12 měsíců od posledního posouzení.⁴⁵

Obsah vyšetření ve Vojenské nemocnici:

- ověření a doplnění údajů týkajících se anamnézy (zdravotního stavu),
- antropometrické vyšetření,
- vyšetření EKG,
- laboratorní vyšetření moči a krve,
- RTG hrudních orgánů,
- vyšetření očí, zrakové ostroty, barvocitu a orientační vyšetření zorného pole,
- vyšetření nosní dutiny, uší, řeči, hlasu a sluchu, vyšetření ústní dutiny a stavu chrupu,
- orientační chirurgické, neurologické, psychiatrické a kožní vyšetření,
- psychologické vyšetření,
- další vyšetření podle aktuálního zdravotního stavu,
- vystavení „posudku o zdravotní způsobilosti“ a „lékařského vysvědčení“.

Právě výsledky lékařského vyšetření jsou nejčastějším důvodem ukončení výběrového řízení s negativním výsledkem. Podle statistických údajů za rok 2012

⁴⁵ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Výběr nového vojenského personálu*. Praha: AVIS, 2011, s. 3.

se procento neschopnosti v kategorii přímých náborů a náborů na Univerzitu obrany pohybuje okolo 46 % u mužů a 43 % u žen.⁴⁶

Fyzická kondice uchazečů se ověřuje tzv. testovou baterií šetření fyzické zdatnosti. U fyzického přezkoušení existují pouze dvě možnosti hodnocení: splnil a nesplnil.

Přezkoušení fyzické zdatnosti uchazečů obsahuje:

- lehy-sedy,
- shyby (ženy výdrž ve shybu),
- skok daleký z místa odrazem snožmo,
- hluboký předklon v sedu,
- sálový test W170, tj. výkon při tepové frekvenci 170 tepů/min („rotoped“).

Pokud uchazeč prošel předchozími částmi výběrového řízení a splnil všechny stanovené podmínky, čeká na něj poslední část výběru – poradenská část, která zahrnuje psychologické vyšetření a motivační a profesní pohovor.

V psychologické části výběru se za pomoci testu rozumových schopností (intelligenční test), testu speciálních schopností, projektivních metod, osobnostních dotazníků, pohovoru s psychologem a dalších metod posuzují uchazečovy psychické vlastnosti. Po ukončení a splnění i této části přichází poslední část výběru – profesní pohovor.

V průběhu profesního pohovoru je uchazeči nabídnuto volné systemizované místo, na které byl vybrán jako nejvhodnější, a je proveden personální pohovor k předpokládanému služebnímu zařazení.⁴⁷

Uchazeč, stejně jako v každé z předešlých částí výběru, může i v této fázi výběr ukončit nebo odmítnout nabídnuté systemizované místo. Pokud ovšem místo přijme, stane se z něj určeným dnem a na stanovenou dobu, voják z povolání. I u služebního poměru

⁴⁶ LANG, P., *Bezmála polovina neschopných: A-Report 3/2013*. Praha: OKP MO, 2013, s. 35.

⁴⁷ ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Výběr nového vojenského personálu*. Praha: AVIS, 2011, s. 4.

vojáka z povolání je tříměsíční zkušební doba, během které může buď uchazeč, nebo armáda ukončit spolupráci.

Z vojenského pohledu se ale opravdovým vojákem člověk stane složením vojenské přísahy, která je vždy skládána slavnostním způsobem a je mimořádným dnem v kariéře každého vojáka.

„Já, voják ozbrojených sil, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice. Budu vojákem statečným a ukázněným a budu plnit ustanovení vojenských předpisů. Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně a připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život. Tak přísahám!“⁴⁸

⁴⁸ Vojenské přísahy [online], 2013, [cit. 25. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=6766>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PRAKTICKÁ ČÁST

V rámci své bakalářské práce jsem provedl kvantitativní výzkum, který proběhl v období od listopadu 2012 do ledna 2013. Jako metoda kvantitativního výzkumu byl zvolen dotazník.

Cílem výzkumu bylo zjistit názory a postoje uchazečů ke vstupu do profesionální armády k otázkám, týkajících se některých aspektů souvisejících se službou vojáků z povolání. Především se jednalo o vnímání platového ohodnocení vojáků z povolání, včetně benefitů a o vnímání prestiže vojenského povolání.

5.1 Stanovení hypotéz a popis zkoumaného vzorku

Výzkum byl proveden mezi uchazeči o službu vojáka z povolání, kteří se dostavili na Oddělení náboru Krajského vojenského velitelství Brno. Vyplnění dotazníku probíhalo v rámci pohovoru, který s uchazeči vedl profesní poradce Krajského vojenského velitelství Brno a kterého jsem se také osobně účastnil. V případě nejasností tak mohly být uchazečům zodpovězeny otázky týkající se dotazníku. Dotazník byl anonymní a sloužil výhradně k potřebám bakalářské práce.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 80 dotazovaných uchazečů. Navráčeno bylo všech 80 vydaných dotazníků. Tento fakt byl způsoben především tím, že vyplnění dotazníku prováděli respondenti v rámci pohovoru s profesním poradcem a byl jim k tomu dán dostatečný časový prostor

Pro potřeby výzkumu jsem sestavil jednoduchý dotazník, (příloha č. 1), který je složen z jedenácti otázek. V úvodní části dotazníku jsou respondenti seznámeni s účelem dotazníku a s návodem na jeho vyplnění.

Na základě svých zkušeností z oboru jsem stanovil celkem tři hypotézy.

Hypotéza č. 1: *„Práce vojáka z povolání je mezi zájemci o službu v AČR vnímána jako dostatečně finančně ohodnocená.“*

Hypotéza č. 2: „Největší motivací ke vstupu do AČR je pro zájemce finanční a sociální zajištění vojáků z povolání.“

Hypotéza č. 3: „Prestiž vojenské profese není pro zájemce o službu v AČR důležitá.“

V následující kapitole jsem se pokusil o potvrzení či vyvrácení mnou stanovených hypotéz.

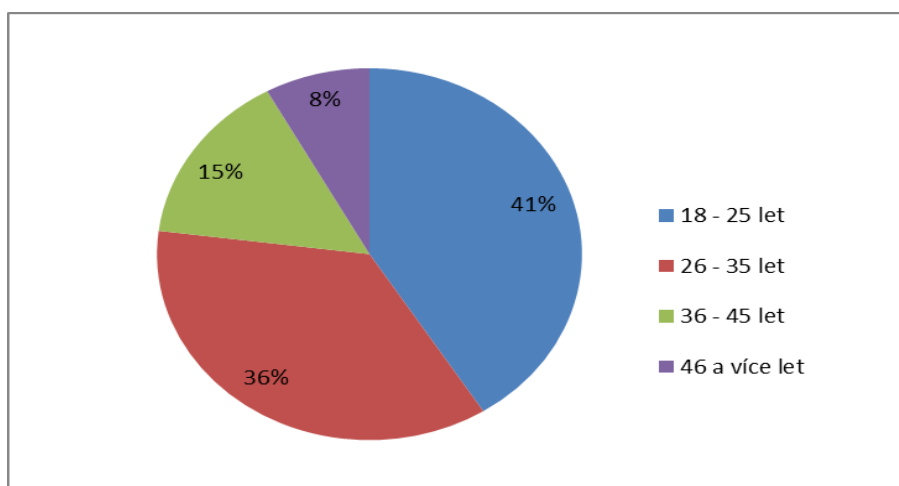
5.2 Zjištění statistických údajů

Odpovědi na jednotlivé otázky z dotazníku jsem pro větší názornost a přehlednost převedl také do grafu. Nad každým grafem je uvedeno číslo a znění dotazníkové otázky. Odpovědi jsou vyhodnoceny matematickým znázorněním v procentech zaokrouhlených na celá čísla.

Úvodní otázky sloužily k získání některých demografických údajů o dotazovaných respondentech, týkají se jejich věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a současně vykonávaného zaměstnání. V další části se již otázky týkaly tématu výzkumu a celé bakalářské práce.

Výsledky odpovědí u provedeného výzkumu jsou shrnuty a graficky vyjádřeny na následujících stranách bakalářské práce.

Otázka č. 1: *Zařad'te se do příslušné věkové kategorie.*

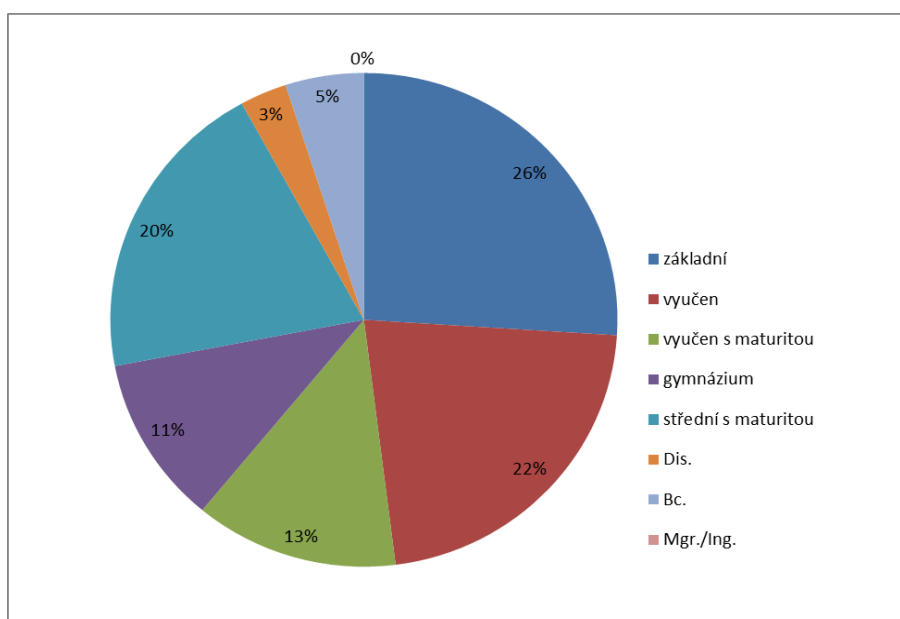

Graf 1. Vyhodnocení otázky č. 1

Největší počet respondentů (41 %) byl mezi mladými lidmi ve věku od 18 do 25 let a mezi respondenty ve věku od 26 do 35 let (36 %). Respondentů ve věku od 36 do 45 let bylo 15 % a nejméně byla zastoupena věková kategorie 46 a více let (8 %).

Tento fakt není překvapující vzhledem k náročnosti výběrového řízení, kterým uchazeči o službu v AČR procházejí.

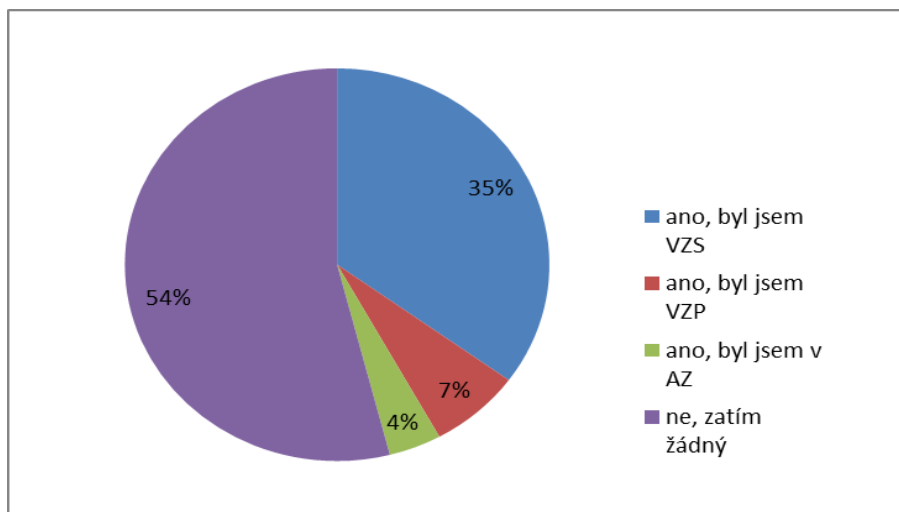
Otázka č. 2: Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf 2. Vyhodnocení otázky č. 2

Mezi respondenty bylo nejvíce osob, které mají základní vzdělání (26 %). Tento fakt je způsoben tím, že oddělení náboru velkou měrou navštěvují zájemci o studium na Univerzitě obrany, kteří studují 4. ročník střední školy a ještě nevykonali maturitní zkoušku. Dalšími nejpočetnějšími skupinami respondentů byli osoby vyučené (22 %) a respondenti s odborným vzděláním zakončeným maturitou (20 %). Respondentů z řad absolventů gymnázií bylo 11 %, vysokoškoláků s bakalářským titulem 5 % a poslední zastoupenou skupinou byli respondenti s vyšším odborným vzděláním (3 %). Vysokoškoláci (Mgr./Ing.) nebyli mezi respondenty zastoupeni.

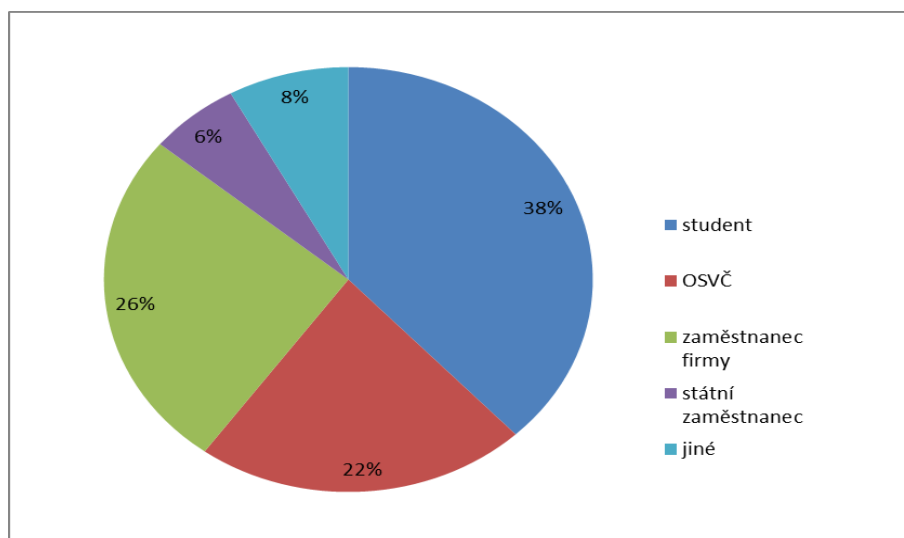
Otázka č. 3: Vykonával jste již v minulosti nějaký druh vojenské služby?

Graf 3. Vyhodnocení otázky č. 3

Mezi respondenty převažovali lidé, kteří zatím nemají žádnou osobní zkušenost se službou v armádě (54 %). Svoji roli v tomto výsledku hraje věk uchazečů, jelikož vojenská základní služba je od roku 2005 zrušena a mladí uchazeči ji tak jednoduše nestihli absolvovat. Nicméně druhou nejpočetnější skupinu (35 %) mezi respondenty tvořily osoby, které vojenskou základní službu absolvovaly. 7 % respondentů tvořili bývalí vojáci z povolání a příslušníci aktivních záloh tvořili 4 % respondentů.

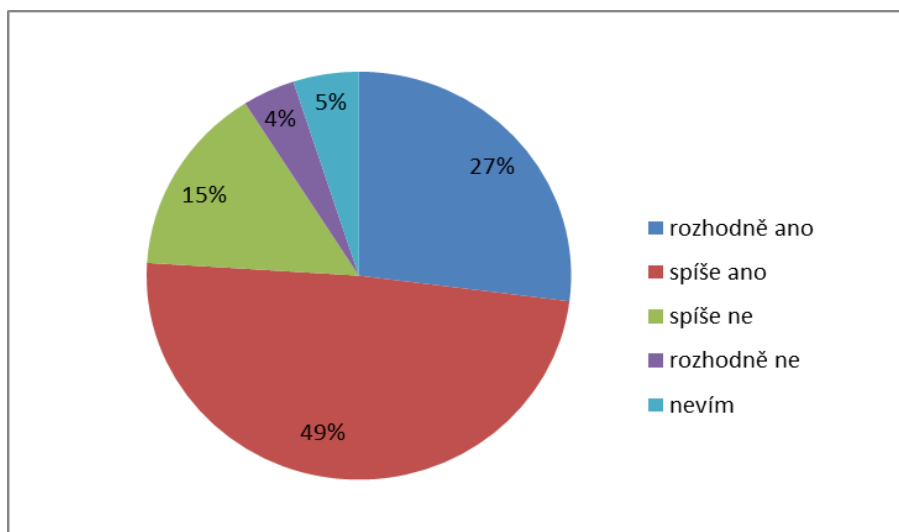
Otázka č. 4: Jaké je vaše současné zaměstnání?

Graf 4. Vyhodnocení otázky č. 4

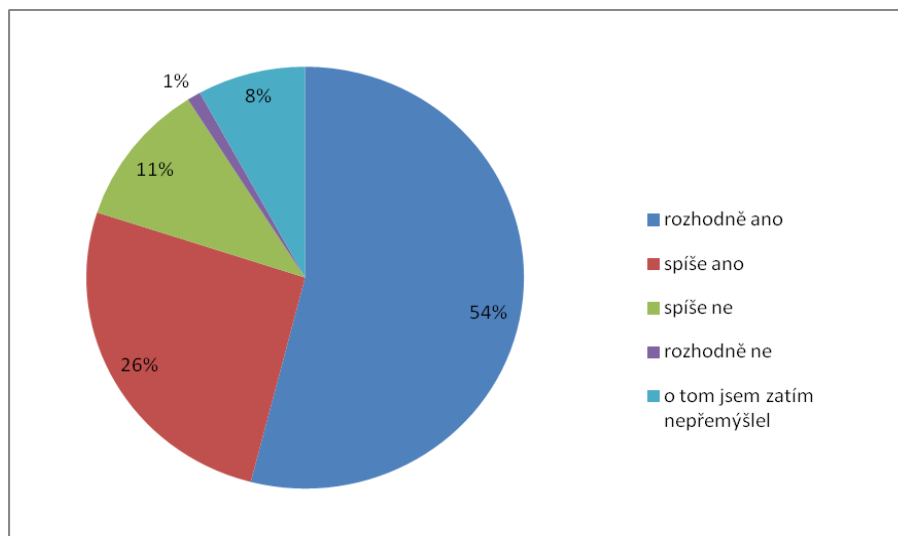
Mezi dotazovanými zájemci o službu v armádě bylo nejvíce studentů (38 %), dále pak zaměstnanců firem (26 %), osob samostatně výdělečně činných (22 %), respondentů uvádějících jiné zaměstnání (8 %) a nejméně zastoupenou skupinou mezi respondenty byli státní zaměstnanci (6 %). Tyto výsledky korespondují se zjištěními z otázky č. 2, kdy bylo zjištěno mezi respondenty nejvíce osob se základním vzděláním. Zde se ukázalo, že se jednalo o studenty středních škol. U skupiny osob, které uvedly jiné zaměstnání, lze na základě pohovoru s profesním poradcem odvodit, že se jednalo o osoby v současné době nezaměstnané.

Otázka č. 5: Je pro vás důležité vykonávat povolání, které je obecně vnímáno jako prestižní?

Graf 5. Vyhodnocení otázky č. 5

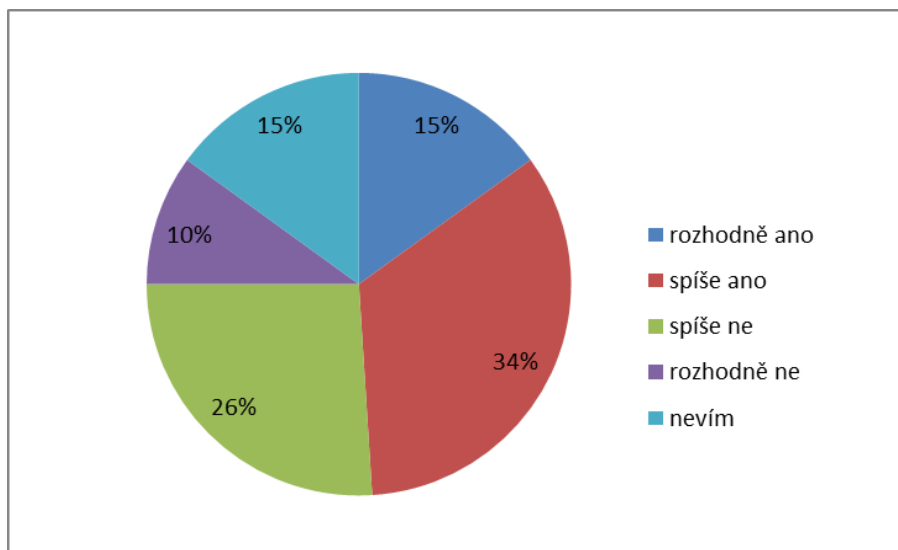
Z výsledku je patrné, že pro dotazované zájemce o službu v AČR je důležité vykonávat povolání, které je považováno za prestižní. Spíše ano odpovědělo 49 % respondentů, rozhodně ano 27 % respondentů. Možnost spíše ne zvolilo 15 % respondentů a rozhodně ne 4 %. Na otázku neumělo odpovědět 5 % respondentů.

Otázka č. 6: Vnímáte profesi vojáka z povolání jako prestižní?

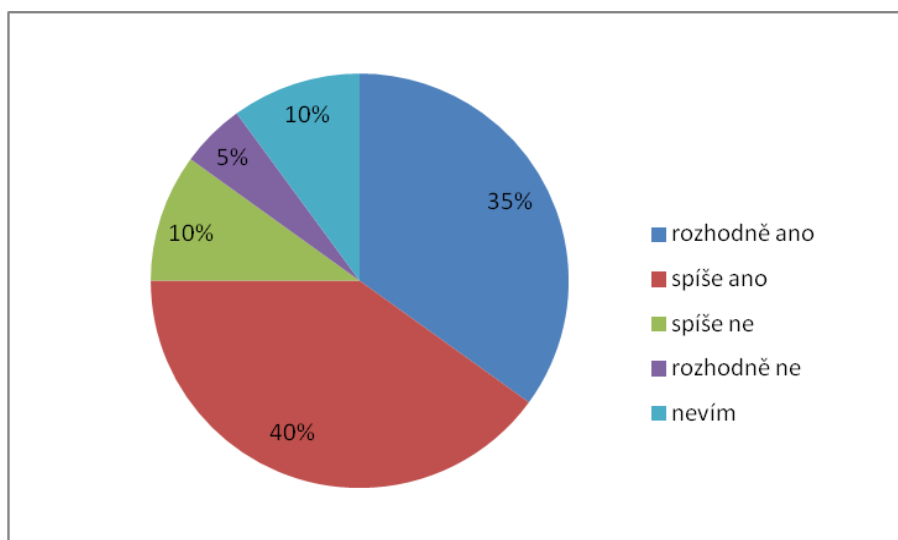
Graf 6. Vyhodnocení otázky č. 6

Tato otázka měla za úkol zjistit, zda-li je vojenská profese mezi respondenty vnímána jako prestižní. Odpověď rozhodně ano zvolilo 54 % respondentů, spíše ano 26 % respondentů, spíše ne 11 % a pouze 1 % respondentů vybralo variantu rozhodně ne. 8 % respondentů uvedlo, že o tom zatím nepřemýšleli.

Z odpovědí je patrné, že mezi dotazovanými zájemci o službu v AČR je profese vojáka z povolání vnímána jako prestižní a koresponduje s odpověďmi na předchozí otázku, kdy respondenti uvedli, že více preferují vykonávat povolání, které je obecně vnímáno jako prestižní. Respondenti chtějí vykonávat prestižní zaměstnání a práci vojáka z povolání za prestižní považují.

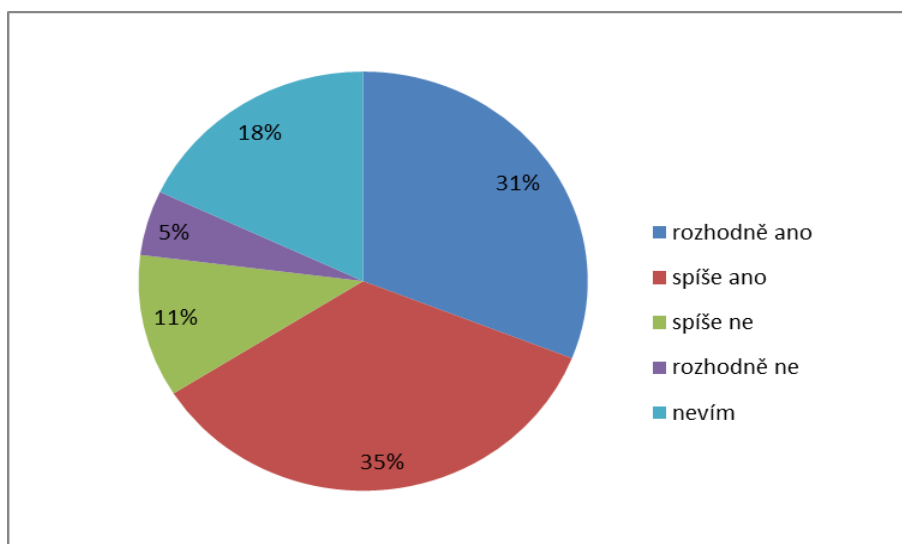
Otázka č. 7: Jsou pro vás ve vykonávaném povolání důležité benefity?*Graf 7. Vyhodnocení otázky č. 7*

Benefity hrají bezesporu při výběru zaměstnání významnou roli. Také téměř polovina respondentů je považuje za důležité. Konkrétně 15 % zvolilo variantu rozhodně ano a 34 % respondentů zvolilo spíše ano. Spíše ne odpovědělo 26 % respondentů a rozhodně ne 10 % respondentů. 15 % respondentů uvedlo, že neví. Téměř u poloviny respondentů jsou tedy při výběru jejich budoucího povolání důležité benefity, které vybranou profesi doprovází.

Otázka č. 8: Vnímáte benefity, které armáda nabízí, jako dostatečné?*Graf 8. Vyhodnocení otázky č. 8*

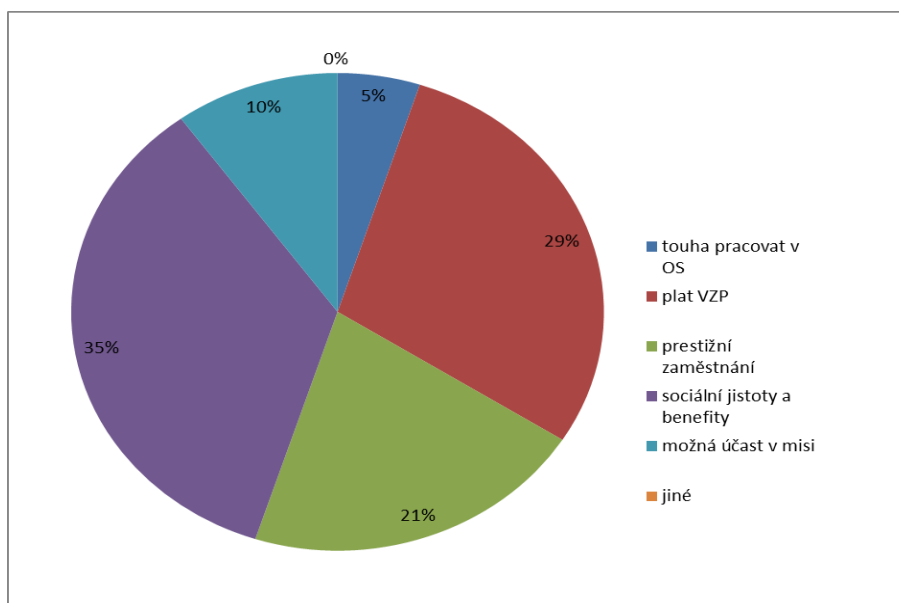
Oblasti benefitů se týkala také otázka č. 8. Konkrétně respondenti odpovídali, zda benefity nabízené AČR vnímají jako dostatečné. Největší podíl (40 %) respondentů odpověděli rozhodně ano, o něco menší část respondentů (35 %) odpověděla spíše ano. Odpověď spíše ne zvolilo 10 % respondentů a odpověď rozhodně ne jen 5 % respondentů. 10 % respondentů zvolilo odpověď nevím. Z odpovědí je patrné, že $\frac{3}{4}$ oslovených zájemců o službu v AČR považují benefity spojené s prací vojáka z povolání za dostatečné.

Otázka č. 9: Vnímáte finanční ohodnocení vojáků z povolání, vzhledem k náročnosti jejich profese, jako dostatečné?

Graf 9. Vyhodnocení otázky č. 9

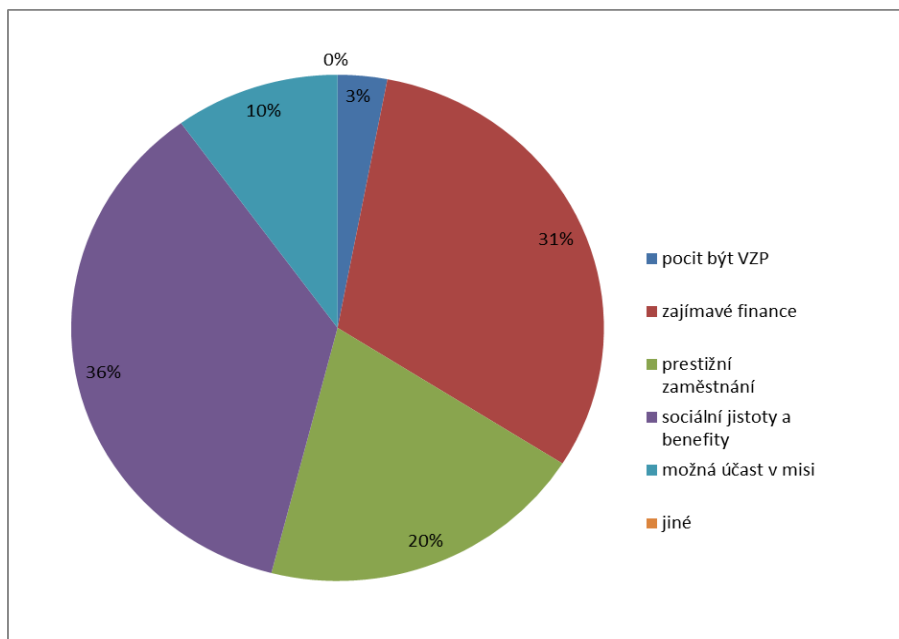
Z výsledků vyplývá, že většina respondentů vnímá finanční ohodnocení vojáků z povolání jako dostatečné. Největší část z nich (35 %) totiž vybrala odpověď spíše ano a jen o něco málo méně (31 %) z nich zvolilo odpověď rozhodně ano. Finanční ohodnocení vojáků z povolání spíše nevnímá jako dostatečné 11 % respondentů a rozhodně ho nevnímá jako dostatečné 5 % respondentů. Velká část oslovených zájemců o službu v AČR nedokázala na tuto otázku odpovědět.

Otázka č. 10: Co nejvíce ovlivnilo vaše rozhodnutí zajímat se o práci v AČR?

Graf 10. Vyhodnocení otázky č. 10

V odpovědích na otázku č. 10 se potvrzují jednotlivé dílčí závěry z předešlých odpovědí. Armáda láká nové zájemce na možnost finančního a sociálního zajištění. Pro oslovené uchazeče o službu v armádě je nejdůležitější platová a sociální stránka služby vojáka z povolání. Tyto možnosti zvolilo celkem 64 % respondentů. Taktéž důležitým faktorem při rozhodnutí zajímat se o službu v armádě byla možnost účasti na zahraniční misi. Ale i tento výsledek může souviset s finančním zajištěním, jelikož je známo, že působení v zahraniční misi sebou nese zajímavé finanční ohodnocení, které je kompenzací za rizika a omezení, která v zahraniční misi jsou. Prestiž vojenské profese hrála největší roli při rozhodnutí zajímat se o práci vojáka z povolání u 21 % respondentů.

Otázka č. 11: Co považujete na službě vojáka z povolání za nejlákavější?

Graf 11. Vyhodnocení otázky č. 11

Odpovědi na tuto otázku korespondují s otázkou předešlou. Za nejlákavější na službě vojáků z povolání považuje nejvíce respondentů (36 %) sociální jistoty a benefity, které sebou vojenská profese přináší. Zajímavé finanční ohodnocení zvolilo jako odpověď 31 % respondentů, prestižní zaměstnání 20 % respondentů a možnou účast v zahraniční misi 10 % respondentů. Pocit být vojákem z povolání považují za nejlákavější 3 % respondentů.

5.3 Zhodnocení výsledků dotazníku

Z výše uvedených skutečností, které vyplynuly z analýzy dat, získaných po zpracování odevzdaných dotazníků lze odvodit následující závěry.

Hypotéza č. 1: „Práce vojáka z povolání je mezi zájemci o službu v AČR vnímána jako dostatečně finančně ohodnocená.“

Podle skutečností vyplývajících z odpovědí především na otázky č. 8 a 9 se tato hypotéza potvrdila. Finanční ohodnocení totiž vnímá jako dostatečné celkem 66 % respondentů. Jako nedostatečné vnímá finanční ohodnocení vojáků z povolání pouze 16 %

respondentů. Pokud bychom do finančního ohodnocení započítali také benefity, které AČR nabízí, opět by se hypotéza potvrdila. Zde byl poměr kladných a záporných odpovědí ještě jednoznačnější. Celkem 75 % respondentů vnímá benefity nabízené armádou, jako dostatečné a pouze 15 % jako nedostatečné. V ani jedné z otázek nehraje roli procento respondentů, které nedokázalo odpovědět. Hypotéza byla jednoznačně potvrzena.

Hypotéza č. 2: *„Největší motivací ke vstupu do AČR je pro zájemce finanční a sociální zajištění vojáků z povolání.“*

Po zpracování a analýze získaných dat, zejména z otázek č. 10 a 11 týkajících se hypotézy, jsem dospěl k názoru, že se i tato hypotéza potvrdila.

Finanční zajištění, sociální jistoty a benefity, které nabízí práce vojáka z povolání, totiž nejvíce ovlivnila rozhodnutí zajímat se o práci v AČR u 64 % respondentů a zároveň tyto prvky služby vojáků z povolání považuje 67 % respondentů za nejlákavější.

Účast v zahraniční misi nejvíce ovlivnila rozhodnutí zajímat se o práci v AČR u 10 % respondentů a za nejlákavější na službě vojáka z povolání ji považuje také 10 % respondentů. Ovšem i účast v zahraniční misi může být motivována vidinou značného finančního přílepkování a proto ji může značná část respondentů považovat za další benefit vojenské profese.

Prestiž vojenské profese také nezůstala pouze okrajovou odpovědí. Celkem 21 % respondentů uvedlo prestiž vojenské profese za fakt, který nejvíce ovlivnil jejich rozhodnutí zajímat se o práci v AČR a 20 % respondentů ji považuje na službě vojáka z povolání za nejlákavější.

Obecně tak můžeme říci, že nové zájemce o službu v AČR nejvíce na vojenské profesi láká zajímavé a dostatečné finanční ohodnocení, sociální jistoty a benefity.

Hypotéza č. 3: „*Prestiž vojenské profese není pro zájemce o službu v AČR důležitá.*“

Tuto hypotézu se po analýze získaných údajů nepodařilo potvrdit. Nejkonkrétněji se na skutečnosti obsažené v této hypotéze ptala otázka č. 6. Zpracováním odpovědí na tuto otázku bylo zjištěno, že 80 % respondentů považuje profesi vojáka z povolání jako prestižní. Pouze 12 % respondentů vojenskou profesi za prestižní nepovažuje.

Pro celkem 76 % respondentů je také důležité vykonávat povolání, které je obecně vnímáno jako prestižní. Tyto údaje byly získány z odpovědí na otázku č. 5.

Také z údajů, které byly uvedeny v předcházející hypotéze je patrné, že prestiž vojenské profese také hraje ne zcela malou roli při výběru vojenské profese jako budoucího povolání. 21 % respondentů totiž odpovědělo, že prestiž vojenské profese nejvíce ovlivnila jejich rozhodnutí zajímat se o práci v AČR.

Obecně tedy můžeme říci, že mezi zájemci o službu v AČR je vojenská profese vnímána jako prestižní.

Ze získaných dat během výzkumu můžeme odvodit několik závěrů. V dnešní nelehké ekonomické situaci je práce v armádě pro spoustu zájemců možností, jak stabilizovat, případně vylepšit svoji finanční situaci. Tento fakt je největším motivem, který žene nové zájemce do řad AČR. Nicméně i prestiž a jedinečnost vojenské profese jsou značným lákadlem, především pro mladé lidi. Vojenská profese tak v sobě snoubí dva důležité prvky, které na ní nové zájemce lákají – zajímavá práce a odpovídající finanční ohodnocení.

ZÁVĚR

Mít kvalitní armádu je bezpochyby nutností každého státu. Armáda musí být schopna bránit suverenitu a svrchovanost státu a pomáhat obyvatelstvu při řešení krizových situací nejrůznějšího charakteru. Cílem této bakalářské práce bylo přiblížit důvody a motivy, které do AČR lákají nové uchazeče a přiblížit, jakou prestiž měla vojenská profese nejen v dobách minulých, ale jakou prestiž a důvěryhodnost má u veřejnosti dnes.

Pro pochopení dané problematiky jsem popsal historický vývoj, kterým si československá a později česká armáda prošla od dob svého vzniku po 1. světové válce až po současnost.

Profese vojáka z povolání bývala vždy spojována s pocitem vlastenectví. Tento pocit je nepochybně také jedním z důvodů, proč do armády lidé vstupovali v minulosti a i v dnešní době má svůj význam při rozhodování zájemců o službu v armádě, zda-li se mají opravdu stát vojáky z povolání. Ovšem dnes žijeme v materialistické době a při výběru budoucí profese má velký vliv ekonomická stránka. Proto jsem v bakalářské práci popsal finanční ohodnocení vojáků z povolání a zaměřil jsem se také na benefity, které AČR svým vojákům nabízí.

Výkon vojenské profese sebou nese celou řadu náročných úkolů a rozhodnutí a určitě to není práce pro každého. Proto je i výběr nových uchazečů velmi náročný a stát se vojáky z povolání tak mohou jen ti nejlepší. Proces výběrového řízení je také popsán v mé bakalářské práci.

Praktická část bakalářské práce měla za cíl zjistit postoje a názory zájemců o službu v AČR. Otázky byly zaměřené na ústřední problematiku celé práce, tzn. na vnímání prestiže vojenské profese a na motivaci, která vede nové zájemce do AČR.

Podle výsledků se ukázalo, že významnou roli při volbě vstupu do armády hraje finanční zajištění a benefity, které armáda nabízí. To ovšem v dnešní době, která je plná nejistot, není ničím překvapivým. Výsledky také ukázaly, že mezi dotázanými zájemci o službu v armádě je vojenská profese vnímána jako prestižní. A právě tento fakt mě jako vojáka z povolání těší ze všeho nejvíc.

Závěrem je možno konstatovat, že vojenská profese nemá u české veřejnosti špatné postavení. Důvěryhodnost AČR u veřejnosti je vysoká, dokonce nejvyšší ze všech ozbrojených složek našeho státu. To nám ukázaly výzkumy, které jsem uvedl ve své práci. Pořád je ovšem co zlepšovat, protože například prestiž vojenské profese se stále může ještě v porovnání s dalšími profesemi posouvat výš.

Vojenská profese má svá výrazná specifika. Je náročná fyzicky, psychicky, ale i časově. Vojáci tráví spoustu času na cvičeních, případně vojenských misích a jsou tak odtrženi od svých rodin. Odměnou za tuto práci je ale kolektiv, který drží při sobě, práce, která má smysl a také dobrý pocit, že opravdu děláte něco pro svoji vlast.

Na československé vojáky, kteří nasazovali své zdraví a životy můžeme být hrdí a stejně tak hrdí můžeme být na vojáky, kteří slouží v české armádě dnes. Armáda České republiky totiž už mnohokrát dokázala, že své úkoly dokáže se ctí splnit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání ze dne 14. září 1999.

ČECHOVÁ, I. a kol., *Vojenský profesionál v měnícím se světě 21. století*. 1.vyd. Praha: AVIS, 2007, ISBN 80-7278-41-61.

DVORSKÝ, J., *Naše vojsko a československý důstojník v projevech T. G. Masaryka*. Praha: Správa sociálního řízení FMO, 1991, ISBN 80-85469-05-7.

HAGEMANNOVÁ, G., *Motivace*. Praha: Victoria publishing, 1995, ISBN 80-85865-13-0.

HARTL, P., HARTLOVÁ, H., *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-686-5.

HENDRYCH, J., *Voják v míru*. Praha: AVIS, 1998, ISBN 80-86049-21-3.

HOBLÍK, F., *Důstojník gentleman: Sbíрка přednášek a myšlenek pro vojenské akademiky*. Brno: Typos, 1938.

CHRÁSKA, M., *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1369-4.

JANDOUREK, J., *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-535-0.

KAPR, J., *Prestiž povolání*. Praha: Sociologický časopis, 1967.

KAPRAS, J., *Armáda a národ*. Praha: Národní rada československá, 1938.

MASARYK, T. G., *Cesta demokracie*. Praha: ČIN, 1933.

MAZALOVÁ, V., MUSIL, P., VINCENCOVÁ, E., *Geneze výsluhových náležitostí vojáků ČR: Vojenské rozhledy 2/2007*. Praha: AVIS, 2007, ISSN 1210-3292.

MEDEK, R., BLÁHA, S., *Dvacet let československé armády v osvobozeném státě*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1938.

MINISTERSTVO OBRANY ČR, *Česká republika a její armáda*. Praha: AVIS, 2006, ISBN 80-7278-135-9.

MINISTERSTVO OBRANY ČR, *Česká republika a její profesionální armáda*. Praha: AVIS, 2006, ISBN 80-7278-312-2.

MINISTERSTVO OBRANY ČR, *Vojenská strategie České republiky*. Praha: AVIS, 2004, ISBN 80-7278-235-5.

MORAVEC, E., *Vojáci a doba: Důstojnický stav kdysi a dnes*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1934.

MORAVEC, E., *Obrana státu*. Praha: Svaz československého důstojnictva, 1935.

NAKONEČNÝ, M., *Motivace lidského chování*. 1.vyd. Praha: Academia, 1996, ISBN 80-200-0592-7.

NOLČ, J., *Československá armáda za první republiky*. Brno: Computer Press, 2007, ISBN 978-80-251-1774-3.

PERNICA, B., *Profesionalizace ozbrojených sil: Trendy, teorie a zkušenosti*. Praha: AVIS, 2007, ISBN 978-80-7278-381-6.

PUNCH, K. F., *Základy kvantitativního šetření*. 1.vyd. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-381-9.

ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika náboru*. Praha: ŘePP, 2010.

ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Metodika pro zabezpečení úkolu doplňování ozbrojených sil ČR novým personálem*. Praha: ŘePP, 2011.

ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Výběr nového vojenského personálu*. Praha: AVIS, 2011.

ŘEDITELSTVÍ PERSONÁLNÍ PODPORY – MO ČR, *Profesionální voják*. Praha: AVIS, 2011.

SARVAŠ, Š. a kol., *Vývoj postavení armády ve společnosti*. Praha: AVIS, 1999, ISBN 80-7278-016-6.

SKOŘEPA, M., *Rozhodování jednotlivce: teorie a skutečnost*. Praha: Karolinum, 2005, ISBN 80-24609-60-6.

Internetové zdroje:

www.army.cz

www.mpsv.cz

www.stem.cz

www.armada.vojenstvi.cz

www.cvvm.soc.cas.cz

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- AČR Armáda České republiky.
- ČR Česká republika.
- ČSFR Československá federativní republika.
- ISSP Informační systém o službě a personálu.
- EU Evropská unie.
- KVV Krajské vojenské velitelství.
- MO Ministerstvo obrany.
- NATO Severo-atlantická aliance.
- NDR Německá demokratická republika.
- ODVP Odbor doplňování vojenského personálu.
- ŘePP Ředitelství personální podpory.
- SSSR Svaz sovětských socialistických republik.
- USA Spojené státy americké.
- VZP Vojáci z povolání.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Důvěra v bezpečnostní instituce 9/2010	26
Obr. 2. Důvěra v bezpečnostní instituce 2/2011	26
Obr. 3. Důvěra v bezpečnostní instituce 9/2012	27
Obr. 4. Vývoj důvěry v AČR.....	28
Obr. 5. Komunikační a informační centrum KVV Brno	41

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Vývoj počtu osob v AČR.....	18
Tab. 2. Prestiž vojenské profese	25
Tab. 3. Platové tarify pro VZP	30

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Vyhodnocení otázky č. 1	50
Graf 2. Vyhodnocení otázky č. 2	51
Graf 3. Vyhodnocení otázky č. 3	52
Graf 4. Vyhodnocení otázky č. 4	52
Graf 5. Vyhodnocení otázky č. 5	53
Graf 6. Vyhodnocení otázky č. 6	54
Graf 7. Vyhodnocení otázky č. 7	55
Graf 8. Vyhodnocení otázky č. 8	55
Graf 9. Vyhodnocení otázky č. 9	56
Graf 10. Vyhodnocení otázky č. 10	57
Graf 11. Vyhodnocení otázky č. 11	58

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník – vzor použitý k výzkumu.

PŘÍLOHA Č. 1:

Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Emil Kamenský a zpracovávám bakalářskou práci na téma "Prestiž vojenského povolání - motivace uchazečů ke vstupu do profesionální armády." Tímto bych vás chtěl požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro potřeby bakalářské práce.

Pokyny k vyplňování: zvolenou možnost/i, prosím, viditelně označte, přičemž je možno označit více odpovědí na jednu otázku. Vyplněný dotazník prosím odevzdejte vašemu profesnímu poradci.

1. Zařad'te se do příslušné věkové kategorie.

- A) 18-25 let
- B) 26-35 let
- C) 36-45 let
- D) 46 a více let

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- A) základní
- B) vyučen
- C) vyučen s maturitou
- D) gymnázium
- E) středoškolské odborné s maturitou
- F) vyšší odborné Dis.
- G) vysokoškolské Bc.
- H) vysokoškolské Ing./Mgr.

3. Vykonával jste již v minulosti nějaký druh vojenské služby?

- A) ano, byl jsem na základní vojenské službě
- B) ano, byl jsem již voják z povolání
- C) ano, byl jsem již v aktivní záloze
- D) ne, zatím jsem nekonal žádný druh vojenské služby

4. Jaké je vaše současné zaměstnání?

- A) student
- B) OSVČ
- C) zaměstnanec firmy
- D) státní zaměstnanec
- E) jiné

5. Je pro vás důležité vykonávat povolání, které je obecně vnímáno jako prestižní?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) spíše ne
- D) rozhodně ne
- E) nevím

6. Vnímáte profesi vojáka z povolání jako prestižní?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) spíše ne
- D) rozhodně ne
- E) o tomto jsem zatím nepřemýšlel

7. Jsou pro vás ve vykonávaném povolání důležité benefity?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) spíše ne
- D) rozhodně ne
- E) nevím

8. Vnímáte benefity, které armáda nabízí, jako dostatečné?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) spíše ne
- D) rozhodně ne
- E) nevím

9. Vnímáte finanční ohodnocení vojáků z povolání, vzhledem k náročnosti jejich profese, jako dostatečné?

- A) rozhodně ano
- B) spíše ano
- C) spíše ne
- D) rozhodně ne
- E) nevím

10. Co nejvíce ovlivnilo Vaše rozhodnutí zajímat se o práci v AČR?

- A) vždy jsem chtěl pracovat u bezpečnostních složek
- B) plat vojáků z povolání
- C) prestižní zaměstnání
- D) sociální jistoty a benefity, které armáda nabízí
- E) ovlivnění povoláním člena rodiny
- F) jiné

11. Co považujete na službě vojáka z povolání za nejlákavější?

- A) pocit, že jsem voják z povolání
- B) zajímavé finanční ohodnocení
- C) prestižní zaměstnání
- D) sociální jistoty a benefity
- E) možnost účasti v zahraniční misi
- F) jiné

Mnohokrát děkuji za vyplnění tohoto dotazníku.